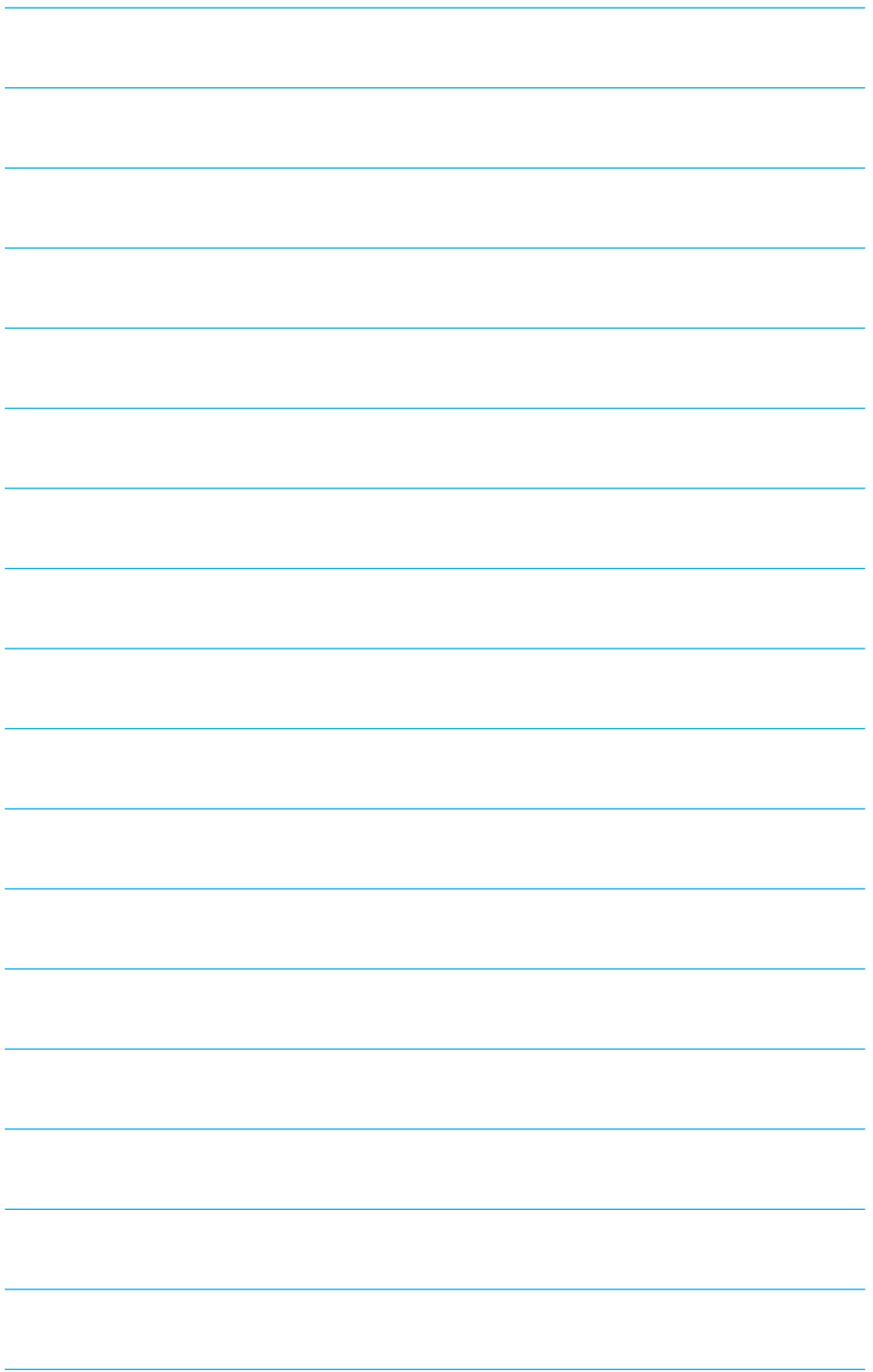

POTICANJE SVIJESTI JAVNOSTI O SPOSOBNOSTIMA I DOPRINOSU OSOBA S INVALIDITETOM

Radna
bilježnica za
novinare
i urednike
elektroničkih
medija

**POTICANJE
SVIJESTI JAVNOSTI
O SPOSOBNOSTIMA
I DOPRINOSU
OSOBA
S INVALIDITETOM**

Radna
bilježnica za
novinare
i urednike
elektroničkih
medija

SADRŽAJ

Predgovor	7
1. Uvod	9
2. Dobre i loše prakse u izvještavanju o osobama s invaliditetom	11
3. Javnopolitički okvir osnažujućeg izvještavanja o osobama s invaliditetom	17
4. Sinopsisi emisija nastali na radionici	21
5. Praktični savjeti za izvještavanje o osobama s invaliditetom	27
6. Popis relevantnih tema nastalih na radionicama	33
7. Popis relevantnih institucija i osoba	37

Sloboda izražavanja predstavlja jedno od temeljnih ljudskih prava zajamčeno Europskom konvencijom o ljudskim pravima kao i domaćim zakonodavnim okvirom, a odnosi se prvenstveno na slobodu primanja i širenja informacija. Najvažniju ulogu u širenju informacija imaju mediji, od čije kvalitete u velikoj mjeri ovisi i razvoj demokracije. S namjerom podizanja kapaciteta hrvatskih medijskih djelatnika za produkciju kvalitetnih programa na teme definirane člankom 71. Zakona o elektroničkim medijima, a odnose se na projekte, programe i sadržaje koji su od javnog interesa i usmjereni su na poticanje svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom, Vijeće za elektroničke medije iniciralo je projekt „Provođenje radionica/edukacija o proizvodnji i objavljivanju audiovizualnih, radijskih programa i sadržaja koji su od javnog interesa” koji su temeljem javnog poziva organizirali i proveli medijski stručnjaci iz Panda komunikacija i stručnjakinje koje su angažirali.

Publikacija **Poticanje svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom** nastala je nakon četvrtog ciklusa edukacija o proizvodnji i objavljivanju audiovizualnih, radijskih programa i sadržaja koji su od javnog interesa, planiranog prema godišnjem planu rada Agencije za elektroničke medije za 2019. i 2020. godinu u sklopu provedbe aktivnosti poticanja medijske pismenosti kroz organizaciju edukacije nakladnika o dijelu tema koje se mogu prijaviti za dodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Vijeće za elektroničke medije aktivno sudjeluje u ostvarivanju svih ciljeva navedenih u *Direktivi (EU) 2018/1808 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama)* te o tome redovito izvještava Europsku komisiju.

Agencija za elektroničke medije je u 2019. godini za proizvodnju i objavljivanje programa od javnog interesa dodijelila sredstva za kategoriju Podizanje svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom, kao i promicanje i poštovanje njihovih prava i dostojanstva, uključujući borbu protiv stereotipa, predrasuda i štetnih postupaka prema osobama s invaliditetom. Ukupno je u 2019. godini za navedenu kategoriju dodijeljeno 1.226.364,54 kn, a Vijeće i Agencija za elektroničke medije će i nadalje nastaviti provoditi mjere *Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom*.

Specifičnost održanog četvrtog ciklusa edukacija su izazovna vremena uzrokovana globalnom pandemijom SARS-CoV-2 virusa i njime povezanim epidemiološkim mjerama, unatoč kojima smo zajedničkim naporima novinarki i novinara te urednica i urednika lokalnih televizijskih i radijskih postaja te internetskih portala, uz sveobuhvatan angažman Panda komunikacija i medijskih stručnjakinja koje su vodile radionice, uspjeli sve ugovorene edukacije i realizirati. Prethodna konzultacija nakladnika od strane Agencije za elektroničke medije, obrađivane teme, broj polaznika radionica te prebacivanje triju radionica na *online* način edukacije, svakako predstavljaju korisno organizacijsko iskustvo za buduće radionice.

Koristim priliku ovim putem se zahvaliti svim sudionicama i sudionicima edukativnih radionica, kao i stručnjacima Panda komunikacija te vanjskim stručnjakinjama na profesionalnom i odgovornom pristupu organizacije edukacija u nadi da će se projekti poput ovog i u narednom razdoblju jednako uspješno nastaviti.

Josip Popovac

*Predsjednik Vijeća za elektroničke medije i
ravnatelj Agencije za elektroničke medije*

1. UVOD

Provođenje radionica/edukacija o proizvodnji i objavljivanju audiovizualnih, radijskih programa i sadržaja koji su od javnog interesa trajalo je od rujna 2019. do studenoga 2020. godine, a na njima su sudjelovali novinarke i novinari te urednice i urednici lokalnih radijskih i televizijskih postaja te internetskih portala.

Ovo je bio četvrti ciklus edukacija pružatelja elektroničkih medija o proizvodnji i objavljivanju radijskih, televizijskih i internetskih programa i sadržaja koji su od javnog interesa, kojim su uvedene tri važne novine: 1) radionice su skraćene s dvodnevni na jednodnevne, a broj radionica je povećan s pet na deset; 2) u sklopu jednog ciklusa obrađeno je čak pet tema; 3) zbog pandemije koronavirusa prvi puta dio radionica održan je *online*.

Prema povratnim informacijama polaznica i polaznika, sve tri novine dobro su prihvaćene. Iako dio novinara i urednika i dalje preferira dvodnevne radionice, mnogima od njih, a posebno onima koji rade u manjim redakcijama, više odgovara jednodnevna edukacija jer im često nije moguće dva dana zaredom izbiti s posla. I obrađivanje većeg broja tema u jednom ciklusu naišlo je na odobravanje polaznika, a mnogi od njih pohađali su radionice više puta, na različite teme. Prebacivanje zadnjih triju radionica na *online* način rada omogućilo je, pak, pohađanje radionica polaznicima neovisno o mjestu njihova boravka, što je velika prednost ovakvog načina rada. Iako su neki polaznici u komentarima naglasili kako im nedostaju susreti uživo, evaluacije pokazuju da su *online* radionice u prosjeku čak nešto bolje ocijenjene od klasičnih. Sve odabrane stručnjakinje i voditelj projekta dobili su visoke ocjene, a nijedan aspekt radionica nije dobio značajno niže ocjene od prosjeka, što pokazuje i da su radionice dobro osmišljene i vođene.

Što se tiče obrađivanih tema, sve su naišle na podjednako dobar interes i odaziv, što pokazuje da je Agencija za elektroničke medije odabrala dobar put prethodnog konzultiranja s nakladnicima o temama o kojima žele edukaciju. Sukladno pokazanom interesu nakladnika, na temu *Razvoja i poticanja programa medijske pismenosti* održane su četiri radionice, na teme *Povijesno vjerodostojnog prikazivanja Domovinskog rata* te *Poticanja kulturne raznolikosti i njegovanja baštine* po dvije, a po jedna radionica na teme *Poticanja svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom* te *Razvoja odgoja i obrazovanja*. Prva radionica, na temu medijske pismenosti, održana je u Zagrebu 28. rujna 2019., a zadnja, na temu odgoja i obrazovanja, održana je *online* 7. studenoga 2020. Projekt je, naime, produžen zbog pandemije

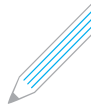
koronavirusa jer u razdoblju od ožujka do rujna 2020. radionice nisu održavane iz epidemioloških razloga.

Publikacija koja je pred vama jedna je u nizu od pet publikacija u ovom ciklusu edukacija, a nastala je kao rezultat radionica te je obogaćena pregledom relevantnog javnopolitičkog okvira. Za svaku temu, uz javnopolitički okvir, donosimo i tekstove stručnjakinja-praktičarki koje su vodile radionice na svoje teme: Ane Dokler, urednice portala medijskapismenost.hr (medijska pismenost), Mirune Kastratović, novinarkе i urednice Hrvatskog radija (Domovinski rat), Vlatke Kolarović, urednice Trećeg programa HRT-a (kultura i baština), Maje Medaković, reporterke Nove TV (osobe s invaliditetom) te Ivane Sučić, novinarkе Hrvatskog radija (odgoj i obrazovanje). Tekstovi donose prikaz pristupa i sadržaja izloženog na radionicama, obogaćenog povratnim informacijama sudionika, dakle s naglaskom na najvažnije teme, kvalitetan pristup njihovoj obradi te s preporukama za izvještavanje. Osim po dva stručna teksta, za svaku temu donosimo i sinopsise radijskih, televizijskih i/ili internetskih emisija i serijala, koji su nastali kao rezultat vježbi polaznika na samim radionicama: svi sinopsisi nastali su u grupnom radu polaznika, uz facilitaciju stručnjakinja i voditelja projekta. Za svaku cjelinu donosimo i popis relevantnih tema, koje su također nastale kao rezultat vježbe mapiranja aktera i vjerujemo da mogu poslužiti kao trajan orijentir novinarkama i novinarima zainteresiranim za izvještavanje u ovim područjima. Na kraju, također kao rezultat vježbe mapiranja, donosimo popis relevantnih aktera za sve teme, kao i po pojedinim temama. Kako je popis opsežan, taj dio smo izdvojili kao zaseban na kraju publikacije, stvorivši adresar relevantnih institucija i osoba.

Milan Koštro

voditelj projekta

2. DOBRE I LOŠE PRAKSE U IZVJEŠTAVANJU O OSOBAMA S INVALIDITETOM

Maja Medaković

Zaštita prava, promicanje interesa i podizanje svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom trebale bi biti niti vodilje u medijskom izvještavanju o ovoj ranjivoj skupini. Iako u dobroj namjeri, na tom putu često radimo greške što iz neznanja, a što iz želje da negdje ne pogriješimo, nekoga ne uvrijedimo, nešto krivo ne pitamo. Jer riječ je, istaknuli smo, o ranjivoj skupini.

Izvještavanje o osobama s invaliditetom od novinara iziskuje posebnu pozornost, ali ne i poseban pristup. Što to točno znači? Krenimo redom.

Zakonski okviri

Prava i interesi osoba s invaliditetom regulirali su s više zakona i strateških dokumenata. *Konvencija o pravima osoba s invaliditetom*¹ **Ujedinjenih naroda** donesena je 2006. godine, a Hrvatska ju je ratificirala 2007. kao treća zemlja u svijetu. Konvencija je obvezujući međunarodni dokument i po pravnoj je snazi iznad zakona. *Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine*² najvažniji je nacionalni dokument za osobe s invaliditetom. Upravo se ovom Strategijom u praksi provodi Konvencija o pravima osoba s invaliditetom.

Od drugih zakona svakako treba istaknuti *Zakon o suzbijanju diskriminacije*³, *Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama*⁴ i druge. **Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom** osnovan je 1. srpnja 2008. Nezavisna je državna institucija čija

1 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2007_06_6_80.html

2 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_04_42_967.html

3 <https://www.zakon.hr/z/490/Zakon-o-suzbijanju-diskriminacije>

4 <https://www.zakon.hr/z/181/Zakon-o-za%C5%A1titi-osoba-s-du%C5%A1evnim-smetnjama>

je osnovna uloga zaštita, praćenje i promicanje prava i interesa osoba s invaliditetom na temelju Ustava Republike Hrvatske, međunarodnih ugovora i zakona.

Terminologija

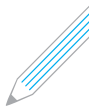
Invalid, slijepac, retardiran, hendikepiran, bogalj... Sve su to, nažalost, termini koje još uvijek možemo sresti u novinama, čuti u radijskim ili televizijskim emisijama, pročitati na portalima. I svi su od reda pogrešni. Dio su takozvanog medicinskog modela prema kojem je osoba s invaliditetom pacijent kojeg treba medicinski zbrinuti. Usredotočen je na nedostatke i ograničenja osobe. Invaliditet je osobni problem, a pojedinac je taj koji se mora prilagoditi društvu. Medicinski model, nažalost, još uvijek prevladava u dijelu naših institucija, a često se susreće i u medijima. Ono čemu stremimo je model ljudskih prava prema kojem invaliditet nije osobni problem nego je rezultat interakcije s društvom i problem neostvarenih ljudskih prava. Društvo je to koje nameće ograničenja, društvo pojedinca pretvara u osobu s invaliditetom. Imajući u vidu navedeno, umjesto termina koje smo naveli na početku, u svoje tekstove uvedite ove: osoba s invaliditetom, osoba s oštećenjem vida, dijete s poteškoćama u razvoju i druge.

Ponekad se možda čini da inzistirajući na ispravnim terminima sitničarimo. No, ukoliko nismo spremni promijeniti rječnik, kako možemo očekivati da ćemo promijeniti loše stavove i pristup prema osobama s invaliditetom? Osvijestimo snagu (ispravnih) riječi i neka one budu početak promjene na bolje!

Preporuke medijima

Prema *Izješću*⁵ Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo od svibnja 2019. godine, u Hrvatskoj živi 511.281 osoba s invaliditetom, tj. 12,4% ukupnog stanovništva. Čak i onima koji možda još uvijek na osobe s invaliditetom gledaju kao na malu skupinu na margini društva, ove bi brojke trebale otvoriti oči. Medijima i novinarima također. Tako je **Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom Hrvatskom novinarskom društvu**

⁵ https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2019/05/Osobe_s_invaliditetom_2019.pdf

uputila opće preporuke⁶ vezane uz sudjelovanje/prisustvovanje osoba s invaliditetom u medijima. Tim se preporukama, između ostalog, naglašava važnost upotrebe terminologije koja je u skladu s *Međunarodnom konvencijom o pravima osoba s invaliditetom* te stavljanje naglaska na socijalni model invaliditeta i model ljudskih prava. Također, ističe se jednakost mogućnosti kao i prosvjetiteljska uloga medija, prvenstveno u smanjivanju predrasuda i stereotipa kao i odgovornost za govor mržnje.

Iako u izvještavanju o osobama s invaliditetom trebamo biti posebno pažljivi, to nipošto ne znači da pri odabiru tema moramo imati poseban pristup. Ovdje, kao i drugdje u novinarstvu vrijede jednaki kriteriji.

Problemi u praksi

Kao dugogodišnjoj reporterki emisije *Provjereno Nove TV* na prvi mi je pogled bilo teško razumjeti probleme s kojima se svakodnevno u svom radu susreću kolege, posebno lokalnih medija. Kao jednom od kотаčića vrlo uigranog i tehnički vrhunski opremljenog tima nacionalne televizije, istina je da su mi neki problemi s kojima se susreću kolege daleki i strani, poput nedostatka ljudi, opreme, dostupnih sugovornika. Ali razmjenom iskustava na radionici, pokazalo se da su nam brojne prepreke ipak zajedničke i tipično novinarske. Većina ih je srećom, lako rješiva.

Malo vremena i ljudi = dugi i dosadni prilozi/emisije.

Ma koliko paradoksalno zvučalo, ovo je problem broj jedan na koji su se požalile sve kolege na radionici. Kako s malo ljudi i vremena ispuniti veliku minutažu, a da sve drži vodu? Nimal je to zadatak koji zahtjeva velik angažman i kreativnost novinara. S vremenom i iskustvom postaje lakše, ali će uvijek biti izazovno. Zato, organizirajte se! Istražite temu kojom se bavite, dogovorite sugovornike (da, obavezno više njih ako morate napuniti minutažu), osmislite što ćete i gdje snimati. Desetominutna reportaža s jednim sugovornikom na jednoj lokaciji i od najzanimljivije će teme vrlo vjerojatno stvoriti dosadnu priču. No za vrijeme koje ste utrošili za takav novinarski uradak, mogli ste napraviti nešto puno bolje uz samo malo truda. Umjesto da dogovorite razgovor u parku ili kafiću (što je nažalost najčešći slučaj), nastojte sugo-

6 <https://posi.hr/preporuke-i-upozorenja/>

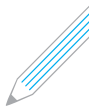

vornika snimiti u njegovom domu ili drugom prostoru koji ima veze s pričom (škola, prostor udruge ili slično). Uključite ukućane, prijatelje i druge ljude kao sugovornike. Snimajte ih i intervjuirajte dok nešto rade. Neka vam pokažu svoje fotografije, s vama podijele svoje obiteljske filmiće s mobitela koje možete uvrstiti u prilog i slično. Potrošit ćete jednako vremena kao i da ste sve odradili u parku, a dobit ćete puno bolji, televizičniji i zanimljiviji materijal.

Izlazak na teren postao je luksuz, a to ne smije biti tako! Kako s ograničenim resursima doskočiti ovome problemu, zaista je teško pitanje. No, poučeni iskustvom izvještavanja u vrijeme pandemije i *lockdowna*, moramo biti svjesni mogućnosti koje nam stoje na raspolaganju i koje vrlo lako i bez dodatnih troškova možemo koristiti. U vremenima u kojima svi imamo pametne telefone koji snimaju i zvuk i video u vrlo dobroj kvaliteti, i sugovornici mogu odraditi posao umjesto nas na terenu. Uz dobru pripremu i dogovorena pitanja, sugovornici se mogu sami intervjuirati, a jednako tako mogu snimiti i dodatni materijal, tj. kadrove koji vam trebaju. Koristeći platforme poput *WeTransfer*a, ali i društvene mreže, razmjena materijala jednostavna je, brza i jeftina. Ovo ne smije postati pravilo, jer novinari MORAJU ići na teren, ali ponekada se tome može doskočiti i na ovakav način.

Gdje je nestao IT ton? Ovo me je pitanje mučilo kod većine primjera televizijskih i radijskih priloga koje smo na radionici prikazivali. No, odgovor na njega nisam dobila. IT ton se najčešće u montaži zaboravi, izbriše, „pregazi“. Za neke možda detalj, ali detalj na kojem moramo inzistirati.

Navedeni problemi više su tehničke prirode i jednaki su za sve teme. No kada govorimo o onima koje se tiču osoba s invaliditetom, valja naglasiti greške koje se često susreću i stvari na čijem poboljšanju i dalje treba raditi. Naime, nerijetko je u analiziranim priložima i emisijama na radionici kao problem naveden patronizirajući pristup prema osobama s invaliditetom, pa čak i njihova potpuna objektivizacija. U jednom u analiziranih televizijskih priloga bila je riječ o djevojčici koja zbog urođene bolesti kralježnice treba operaciju u inozemstvu. U prilogu je intervjuirana mama. Saznali smo sve o dijagnozama i medicinskim problemima koje djevojčica ima, nemogućnosti liječenja u Hrvatskoj čak i tome koliko je puta na dan majka kateterizira

jer ona sama nema kontrolu nad pražnjenjem mjehura. Cijelo to vrijeme, u prilogu koji je trajao više od deset minuta, djevojčici nije dana prilika da bilo što kaže iako je cijelo vrijeme bila u kadru dok je mama odgovarala na pitanja. Nismo imali priliku čuti je niti da se predstavi, a kamoli da smo mogli iz prve ruke saznati kako ona doživljava svoje stanje, je li joj nešto teško, smeta li je ili boli. Zapravo, djevojčica je u prilogu svedena na rekvizit i u potpunosti je depersonalizirana. Iako su namjere vjerujemo bile plemenite, novinarski posao nije dobro obavljen. Tipični je primjer medicinskog modela i diskursa, a pristup je u suprotnosti ne samo s *Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom* nego i *Konvencijom o pravima djeteta*⁷.

Slični, ali puno blaži primjeri provlačili su se i kroz druge priloge koje smo analizirali na radionici. Posebno „nesretna“ kombinacija u izvještavanju je ona kada je osoba s invaliditetom dijete, tj. dijete s poteškoćama u razvoju. Podcjenjivanje, obraćanje visoka ili pak potpuno ignoriranje djeteta nedopustiva su praksa. To što su „mali“ ne znači da u novinarskom tekstu/prilogu moraju imati malu ulogu. Dapače, uvažavajte ih i tretirajte na jednak način kao i ostale sugovornike, sukladno njihovoj važnosti za samu priču.

Pretjerana obazrivost vodi nas u drugu krajnost. Ne žaleći pogriješiti i na neki način uvrijediti osobu s invaliditetom, nerijetko „hodamo po jajima“. Kolege novinari istaknuli su da im je neka pitanja neugodno postaviti osobama s invaliditetom, iako bi u bilo kojoj drugoj situaciji to bila sasvim normalna i obična pitanja. Gdje je granica i kako pitati sve što vas zanima, ali ne uvrijediti sugovornika, odgovor je koji je teško dati i nešto je što ćete morati procijeniti sami. Iz osobnog iskustva mogu reći tek da iskreno pitanje i otvoren pristup mene nikada nisu doveli u neugodnu situaciju, a ni moje sugovornike. Lekciju sam naučila još na fakultetu, na svom prvom snimanju za studentsku televiziju. Radili smo portret djevojke s oštećenjem vida. Na kraju snimanja koje je proteklo u prijateljskoj i ugodnoj atmosferi, kao iz topa sam ispalila pozdrav: *Vidimo se!* U istom sam se trenu skamenila shvativši što sam zapravo rekla osobi koja ne vidi. No, ona se samo nasmijala i rekla da se i osobe koje ne vide ne pozdravljaju nikako drugačije nego s *Vidimo se!*

⁷ https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20_o_20pravima_20djeteta_full.pdf

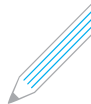
Kako „prodati“ priču?

Svi mi, bez obzira radili za lokalni ili medij na nacionalnoj razini, radimo za publiku. Drage čitatelje, slušatelje, gledatelje. Komunikacija je danas brža nego ikada, a količina informacija koje se komuniciraju nevjerojatna. Usporedbe radi, prosječni čovjek 2020. godine izložen je većoj količini informacija u samo jednom izdanju dnevnih novina nego što je prosječan čovjek rođen prije samo stotinu godina bio izložen tijekom cijeloga života. Imajući sve to u vidu, moramo biti svjesni činjenice da samo prenošenje informacija već dugo nije naš jedini posao i zadatak. Ako ta informacija u moru drugih ne dođe do publike, radili smo uzalud. I zato priču moramo moći i znati „prodati“. Kreativnost je nešto na čemu uvijek treba raditi. Vodite računa o strukturi i dinamici priče. Današnja publika ima puno kraći raspon koncentracije nego generacije prije, pa upravo o dinamici treba voditi posebno računa. Tonovi u televizijskom prilogu koji traju 45 sekundi rijetko kad su dobra opcija, ma koliko kvalitetan i zanimljiv sugovornik bio.

I na kraju, ne zaboravite priču promovirati. Društvene mreže jednostavan su, dostupan i jeftin način na koji vaša priča može imati jako širok doseg. Prije objave priloga/emisije na *Twitteru*, *Facebooku*, *Instagramu* i drugim mrežama objavljujte upečatljive citate sugovornika, zanimljive fotografije, kratke isječke ili *making of* i *behind the scenes* filmiće. Sve to može zainteresirati i privući publiku. Budite aktivni na društvenim mrežama, publika očekuje dvosmjernu komunikaciju. Daleko smo odmaknuli od pasivnog gledatelja.

3. JAVNOPOLITIČKI OKVIR OSNAŽUJUĆEG IZVJEŠTAVANJA O OSOBAMA S INVALIDITETOM

Anka Kekez Koštro

Politika prema osobama s invaliditetom (OSI) Republike Hrvatske, koji čine više od 12% ukupnog stanovništva, u posljednjih dvadeset godina odlikuje se izrazitom regulatornom i strateškom aktivnošću. Tako je od 2002. godine usvojen niz zakona i programa kojima se osobe s invaliditetom postavljaju kao primarna ili jedna od važnih ciljnih skupina. Dokument koji u ovom trenutku usmjerava ukupnu politiku je Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine. Njen opći cilj je ostvarenje napretka i daljnjeg snaženja zaštite prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, kako bi im se osigurala najviša razina suvremene zaštite, pristupačnost svim pravima, te njihovo ostvarivanje bez diskriminacije. Strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s *invaliditetom* drugi je po redu strateški dokument kojim se usmjeravaju mjere za provedbu obveza preuzetih 2007. godine kada je Hrvatska usvojila *Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom* Ujedinjenih naroda i njen *Fakultativni protokol*.

Konvencija i modeli politike prema osobama s invaliditetom

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom u svojim općim odredbama, kao i razradom općih načela u člancima vezanim za posebna prava, usmjerava utemeljenje nacionalnih politika prema osobama s invaliditetom na suvremenom modelu ljudskih prava. Ovaj model politike prema osobama s invaliditetom nadogradio se na socijalni model koji je u 2000-tima nastao kao kritika tradicionalnog medicinskog modela. Medicinski model je invaliditet prepoznavao isključivo kao medicinsko stanje, a osobe s invaliditetom tretirao primarno kao pacijente čije je stanje često povezano s rizikom od siromaštva. Socijalni model razumijevanju invaliditeta kroz oštećenje pojedinca dodao je socijalnu dimenziju pa se tako invaliditet shvaća i kroz postojanje socijalnih barijera u vidu nedostupnosti fizičke okoline i prepreka u realizaciji gospodarskih, socijalnih, građanskih i političkih prava.

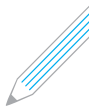

Iako je proširio razumijevanje invaliditeta i sadržaj politike prema osobama s invaliditetom, socijalni model nastavio se oslanjati na premise po kojima je osoba s invaliditetom zbog svojih oštećenja u povećanom riziku od siromaštva i u riziku smanjenog ostvarivanja socijalnih prava. Javnom politikom je, stoga, prije svega potrebno ukloniti prepreke u društvu što postiže socijalnim davanjima ili uklanjanjem objektivnih prepreka za pristup različitim uslugama. Širu promjenu, ipak, donio je model ljudskih prava koji se usmjerio ne samo uklanjanje prepreka i formalno uključivanje osobe s invaliditetom u društvo, nego i njihovom punopravnom sudjelovanju u svim segmentima života u društvu. To, prema Konvenciji, uključuje zaštitu građanskih sloboda i prava, suodlučivanje o svim pitanjima koja su vezana za život zajednice, uključivanje u redovite i posebne obrazovne programe, zapošljavanje i uključivanje na tržište rada, uklanjanje barijera te omogućavanje sudjelovanja u kulturnom, sportskom i javnom životu uz pojačanu zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije.

Dostizanje modela ljudskih prava Konvencija promovira i kroz mjere kojim određuje aktivnosti podizanja svijesti javnosti s ciljem promicanja pozitivne percepcije osoba s invaliditetom. Članak 8. Konvencije, tako, kao nužan smjer djelovanja država potpisnica određuje kampanje usmjerene senzibiliziranju javnosti za prava osoba s invaliditetom kao i kampanje usmjerene promicanju prava na svim razinama obrazovnog sustava te kampanje priznavanja sposobnosti osoba s invaliditetom i njihova doprinosa na radnom mjestu i tržištu rada. Važnu ulogu u postizanju spomenutih ciljeva Konvencija daje medijima te u članku 8. državama potpisnicama određuje radnje usmjerene promicanju pozitivne percepcije OSI kroz vodeće medije i poticanje svih sredstava javnog priopćavanja na predstavljanje osoba s invaliditetom.

Nacionalna strategija i podizanje svijesti javnosti kao mjera

Ciljeve i instrumente modela ljudskih prava koje promovira Konvencija preuzela je Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine te ih razradila kroz 16 područja, 78 mjera i čak 200 aktivnosti.

Među mjerama i aktivnostima, tako, posebno se ističu one kojima je svrha osnaživanje osoba s invaliditetom za realizaciji na svim životnim poljima kao i bilo koji drugi građanin ove zemlje kao i mjere i aktivnosti koje smjeraju podizanje svijesti javnosti o sposobnostima, doprinosu i pravima osoba s invaliditetom.

Posebna usmjerenost na cilj podizanja razine svijesti javnosti naglašena je *mjerom 3. Nacionalne strategije, u području broj 10*. Ovom se mjerom, tako, određuje provedba aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu te suzbijanju stereotipa i diskriminacije osoba s invaliditetom. Važan aspekt mjere je djelovanje na povećanju mogućnosti predstavljanja osoba s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugim građanima u općim programima medija (posebno **Hrvatske radiotelevizije**) i specijaliziranim programima. Kao ključnog aktera u provedbi mjere Strategija prepoznaje **Agenciju za elektroničke medije**, a Agencija provedbu mjere ostvaruje na godišnjoj osnovi kroz postupak dodjele sredstava *Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija*.

Prema izvješću o provedbi Nacionalne strategije, Agencija je tako u 2019. godini sredstva za proizvodnju i objavljivanje programa od javnog interesa dodijelila, između ostalog, i za kategoriju *Podizanje svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom, kao i promicanje i poštovanje njihovih prava i dostojanstva, uključujući borbu protiv stereotipa, predrasuda i štetnih postupaka prema osobama s invaliditetom*. U 2019. godini za navedenu kategoriju dodijeljeno je ukupno 516.615,05 kn za 21 radijsku emisiju, 631.632,29 kn za 5 televizijskih emisija, te 78.117,20 kn za 2 emisije neprofitnih proizvođača audiovizualnih programa.

Modeli u praksi

S obzirom na veliku obuhvatnost, u provedbu Nacionalne strategije uključena je široka mreža državnih i nedržavnih aktera, a važna uloga u ostvarenju navedenih ciljeva pripada medijima. Od 2007. godine i potpisivanja UN Konvencije vidljivi su pomaci u ostvarivanju prava osoba s invaliditetom osobito u području aktivnosti usmjerenih postizanju inkluzivnog obrazovanja djece s teškoćama u razvoju, razvoju izvaninstitucionalnih oblika skrbi, poticanju zapošljavanja osoba s invaliditetom te

uklanjanju arhitektonskih barijera. Međutim, u spomenutim i mnogim drugim područjima još uvijek postoje izazovi na kojima treba raditi. Među izazovima se posebno ističe problem nedostatka ljudskih, organizacijskih i financijskih kapaciteta za provedbu mjera Strategije te poteškoće u osiguranju koordinacije i suradnje aktera uključenih u njenu provedbu.

Također, unatoč promjenama u brojnim zakonima, strategijama i akcijskim planovima u praksi još uvijek prevladava medicinski i socijalni model, a model ljudskih prava u mnogim se područjima života zapravo se tek uvodi. **Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom** u svom izvješću za 2019. godinu tako ukazuje na neuspjeh zajedničkog djelovanja na uklanjanju predrasuda i stereotipa. U političkom i javnom diskursu, ističe Pravobraniteljica, još uvijek je prisutan neprimjeren govor o osobama s invaliditetom, a u prikazivanju osoba s invaliditetom u medijima uglavnom i dalje prevladava humanitarno-karitativni pristup temeljen na sažaljenju. Potonje se uočava kroz učestalost medijskog izvještavanja o osobama s invaliditetom u kontekstu humanitarnih akcija ili situacija kojima se želi u javnosti izazvati sažaljenje ili izraziti ogorčenost na neosjetljivost institucija.

Da bi se promjena načina gledanja na invaliditet i osobe s invaliditetom iz strateških dokumenata prenijela u praksu, ključan je odmak od medicinskog modela i modela milosrđa prema ljudsko-pravaškom modelu invaliditeta i stavljanju naglaska na osobi kao nositelju jednakih prava i njezinim sposobnostima i željama, umjesto na bolesti, nedostatku ili oštećenju. Kako bi doprinijeli toj promjeni, nužno je da javni i drugi mediji koriste osnažujuću terminologiju, izvještavaju o osobama s invaliditetom prikazujući osobe koji svojim primjerom svjedoče da je u društvu moguće ostvariti uspjehe na raznim područjima života te u proizvodnji emisija naglasak stavljaju na mogućnosti jednake realizacije na svim životnim poljima, ali i na veću društvenu odgovornost uključivanja osoba s invaliditetom u svakodnevni život i zaštitu njihovih prava.

4. SINOPSISI EMISIJA NASTALI NA RADIONICI

Radijska emisija

Online (Zoom), 24. listopada 2020.

Sinopsis radijske tematske emisije – dio serijala o OSI

Tema: Školovanje, pripravnništvo i zapošljavanje. Trajanje: 21' 14"

STUDIO	TONSKE SNIMKE	TRAJANJE
JINGLE UVODNI		15"
NAJAVA uz glazbenu podlogu	Najavljujemo temu emisije, najčešće probleme osoba s invaliditetom (OSI) s odabirom škole koja će im omogućiti zapošljavanje, problemima s pronalaskom pripravnništva te, posebno, sa zapošljavanjem	1'
PRILOG #1	<p>OFF: Perica je upravo završio pripravnništvo za laboratorijskog tehničara na Zavodu za javno zdravstvo Andrija Štampar, nakon čega mu je rečeno da ga neće zaposliti jer ima problema s rukama (ne može koristiti šake). Snimamo ga na treningu Taekwondo.</p> <p>TON Perica: Objašnjava kako kroz pripravnništvo nije radio ono što bi ga čekalo kada dobije posao.</p> <p>OFF: Perica, unatoč invaliditetu, ima bogat društveni život. Osim Taekwondo, voli pjevati i svirati.</p> <p>TON prijatelj: Govore kako Perica može sve što mogu i oni, kako je optimist pun života.</p> <p>OFF: No, posao koji bi htio raditi zahtijeva minuciozni rad za koji Perica zaista nije sposoban. No, radeći kao pripravnik, on to nije znao.</p> <p>TON ravnatelj Zavoda: Objašnjava zašto Perica ne može raditi posao za koji je odradio pripravnništvo. Govori o tome zašto se zadaci koje je radio kao pripravnik nisu isti kao zadaci koje i trebao raditi na radnom mjestu za koje se kroz pripravnništvo obučavao.</p> <p>OFF: U Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (ZOSI) kažu da su se već susretali sa sličnim slučajevima.</p> <p>TON ravnatelj ZOSI: Objašnjava što Perica sada može poduzeti u pravnom smislu te što može napraviti u profesionalnom razvoju da što prije nađe posao u struci.</p>	4'
JINGLE KRATKI		7"
NAJAVA: Razgovor u studiju	Problemi za osobe s invaliditetom počinju već u obrazovnom sustavu: nisu dovoljno dobro informirani koliko će im obrazovanje pomoći pri pronalasku posla ni koje ih prepreke očekuju. Slabosti našeg visokoobrazovnog sustava u smislu loše pripreme studenata za pronalaženje posla i rad u struci – posebno pogađaju OSI	1'

STUDIO: razgovor s predstavnikom studenata za OSI te s predstavnikom profesora za OSI	Razgovaramo o uvjetima studiranja OSI s obzirom na njihova ograničenja, prilagodbi sustava na njihove potrebe te o pripremi OSI za zapošljavanje i rad u struci	5'
GLAZBENI BROJ	Danko Tomanić: Ima nade	3'
STUDIO najava	Ako je studentima ovako teško, čemu se može nadati OSI bez fakulteta?	30"
PRILOG #2	<p>Pratimo mladog obrtnika (OSI), snimamo ga u obrtničkoj školi koju je pohađao.</p> <p>TON obrtnik: objašnjava kako je na nagovor roditelja te zbog iskustva mnogih prijatelja OSI koji nakon fakulteta nisu mogli naći posao odlučio otvoriti obrt</p> <p>OFF: Obrtničke škole dobar su izbor ako želimo brzo pronaći i pokrenuti posao.</p> <p>TON profesor: priča o uvjetima školovanja, sposobnostima i doprinosu OSI u njihovoj školi</p> <p>OFF: Obrtnik otvara vrata svog poslovnog prostora. Snimamo ga kako radi.</p> <p>TON obrtnik: priča kako se dobro snalazi na poslu i kako je zahvalan školi koja ga je dobro pripremila za taj posao</p> <p>TON mentor kod kojega je izučio zanat: govori o sposobnostima OSI i preprekama, o prednostima obrtništva -mladi obrtnik je povukao poticaje od države...</p> <p>TON predstavnik Hrvatske obrtničke komore: o poticajima</p> <p>OFF: I OSI i svi drugi mladi ljudi trebali bi bolje razmisliti o zapošljavanju jednom kada završe školu. Bolje bi bilo da se orijentiraju na struku gdje je posao lakše dobiti nego na škole koje donose „društveni ugled“, ali je teško naći posao.</p>	4'
STUDIO čitanac i ton	<p>TELOP (statistika): Koliko OSI trenutno pohađa školu, a koliko fakultet; Koliko OSI ima asistenta u nastavi; Koliko mjeseci/godina prosječno treba OSI da se zaposle; Zadovoljstvo poslodavaca s OSI.</p> <p>TON poslodavac: govori kako je zadovoljan s OSI radnicima</p>	2'
JINGLE KRATKI		7"
ODJAVA		15"

Televizijska emisija

Online (Zoom), 24. listopada 2020.

Sinopsis televizijske mozaične emisije

Trajanje: 29' 55''

STUDIO I TEMA	OFF / TONOVI / SLIKA	TRAJANJE
NAJAVNA ŠPICA		15''
NAJAVA EMISIJE	Dobra večer poštovani gledatelji. Evo što smo vam pripremili u večerašnjoj emisiji.	5''
STUDIO - HEADLINES	U vrijeme pandemije korona virusa i opterećenosti zdravstvenog sustava istražujemo koliko su osobama s invaliditetom dostupne zdravstvene usluge kao i prijeko potrebne terapije. <i>/woosh/</i> Ime mu je Tonči, ali svi ga zovu Driver. Dok vozi motor, za njega prepreke ne postoje, ali čim sjedne u svoja kolica, jedino što Tonči vidi su prepreke. <i>/woosh/</i> U Puli smo se upustili u lov na filantropsko blago.	30''
JINGLE		5''
NAJAVA PRILOGA	Redovite terapije mnogim su osobama s invaliditetom često jedini jamac kvalitetnog života, života bez bolova i pogoršanja stanja, bez potrebe za tuđom pomoći. A zamislite da bez toga ostanete samo zato jer se vaš obiteljski liječnik ne javlja na telefon, a zbog korona virusa u ordinaciju po uputnicu ne smijete? Ovo je samo jedan od primjera s kojima se osobe s invaliditetom susreću posljednjih sedam mjeseci. Iako je korona virus od tada zavladao zdravstvenim sustavom pa i našim životima, osobe s invaliditetom nije oslobodio njihovih problema niti ih magično riješio potrebe za terapijama i rehabilitacijama. Iako se nažalost, ponekad čini suprotno.	40''
PRILOG #1	Pratimo jednu osobu s invaliditetom koja u vrijeme pandemije pokušava ostvariti svoje pravo na zdravstvene usluge i dobiti potrebne terapije. Priča o problemima s kojima se susreće: obiteljski liječnik ne javlja se na telefon, ne može dobiti potrebnu fizikalnu terapiju... Mirsada Budija, predsjednica Saveza udruga osoba s invaliditetom Istarske županije govori o velikom broju članova koji se susreću s istim problemom; koja su moguća rješenja, što bi trebalo popraviti? Irena Hrstić, ravnateljica OB Pula govori o organizaciji posla u bolnici u vrijeme pandemije, zašto su neke zdravstvene usluge onemogućene ili se na njih sada još duže čeka; kako se bolje organizirati? Anka Slošnjak, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom govori o problemu na razini države, ali i globalno. Kako se sve odražava na zdravlje i kvalitetu OSI i kako stvari promijeniti na bolje?	9' 20''
JINGLE		5''

POTICANJE SVIJESTI JAVNOSTI O SPOSOBNOSTIMA I DOPRINOSU OSOBA S INVALIDITETOM

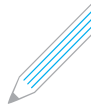
NAJAVA PRILOGA	Ime mu je Tonči, ali svi ga zovu Driver. Jedan je od najpoznatijih hvarskih bajkera, a svoj motor nerijetko sam popravljaju. I dok vozi, za Tončija ne postoje prepreke. Ali kada svoj motor mora zamijeniti kolicima, tu počinju problemi. Naime, kao osobi s invaliditetom Tončiju nije dostupna niti jedna javna ustanova u gradu Hvaru, baš kao ni na cijelom otoku. Istom onom koji se s pravom diči titulom bisera hrvatskog turizma. Kako je živjeti na otoku, a pri tom još biti i osoba s invaliditetom, ispričat će vam Maja Zrnić.	30"
PRILOG #2	<p>OFF: Momak koji se zove Tonči, a nadimak mu je Driver.</p> <p>TON Tonči: priča sam o sebi, o Starom Gradu u kojem živi, o frendovima s kojima se druži. Kaže i kako ga život u invalidskim kolicima nije zaustavio u tome da živi kako njemu paše.</p> <p>OFF/SLIKA: Subjektivni kadar, iz Tončijeve perspektive vidimo mali gradić, rivu, brodove, more.</p> <p>TON Tonči: priča o svom hobiju i ljubavi prema motorima. Kad si je nabavio prvi motor, kako je naučio popravljati motore i sl.</p> <p>OFF/SLIKA: Sjedimo kod njega doma u radioni, gdje on popravljaju nešto na motoru, govorimo o njegovoj predanosti.</p> <p>IT TON: U radionu upadaju njegovi frendovi, tu se druže članovi lokalnog motorističkog kluba. Oni svi nose kožni prsluk na kojem se nalazi logo kluba, to je njihova "zastava" i znak. Čakulaju u dijalektu. Tonči je postao spretan i zna puno oko motora.</p> <p>TON: U kratkim tonovima, svaki prijatelj, njih trojica opišu Tončija, kakav je.</p> <p>OFF: Osobe s invaliditetom na otoku Hvaru nisu u mogućnosti slobodno se kretati. Naime, ni jedna javna zgrada nije prilagođena, počevši od zgrade Gradske uprave, Općinskog suda, pošte, ljekarne. I nije to samo problem u Starom Gradu, tako je i u susjednim mjestima Hvaru, Jelsi, Vrboskoj.</p> <p>SLIKA: Totali grada, uske uličice, pošta koja ima 15 stepenica do ulaza i sl.</p> <p>TON predsjednica udruge Perle: Mi roditelji - jer kad naša djeca odrastu i dalje su naša djeca, a mi njihovi roditelji - muku mučimo s tim problemima. Ali kao i uvijek u pitanju su financije. Ugradnja liftova u zgrade je skupa. Mi i kao udruga Perle nastojimo ipak učiniti nešto. Do sada smo imali nekoliko humanitarnih akcija u suradnji s Crvenim križem otoka Hvara i nabavili smo vozilo koje ima ugrađeni lift, pa je i to velika pomoć.</p> <p>IT TON: Tonči odlazi u trgovinu, kupiti potrepštine. Ulazi u trgovinu koja je u prizemlju, ima veliki parking i ulaz.</p> <p>TON mama od Tončija: Tonči je snažan. On se snalazi, a ljudi su ovdje u malom mjestu solidarni i pomažu kad treba. Jedino bi bilo dobro da ljudi ne nailaze na nepotrebne prepreke. Meni kao majci nije teško obaviti mnoge stvari, ali možda bi Tonči koji put htio posjetiti Muzej Starog Grada ili otići u knjižnicu izabrati sam knjigu. Njega zanimaju mnoge stvari.</p> <p>TON Tonči: Radim liti u hotelu kao noćni recepcioner. To mi je ok.</p>	

PRILOG #2	<p>- A zimi? Zimi se snalazim, ali nije samo meni tako. Tako je svima koji rade u turizmu. Zimi manje trošiš, trošiš koliko imaš. OFF: U cijelom gradu samo su dvije trgovine dostupne osobama s invaliditetom. Kako je Hvar ipak turistički otok, uređen je pristup plaži i moru na gradskom kupalištu Bonj. Prvi među jednakima, gradonačelnik Starog Grada kaže da su se ipak učinili prvi koraci. SLIKA: Mjesta u gradu, trgovine, gradsko kupalište Bonj, zgrada u kojoj je ured gradonačelnika. TON gradonačelnik Antonio Škarpa: Imali smo nekoliko sastanaka s Udrugom Perle i nastojali smo učiniti nešto. U suradnji sa Županijom uspjeli smo zatvoriti financijsku konstrukciju i evo dobili smo sredstva iz EU. Ovih dana kreće obnova zgrade Dječjeg vrtića "Sardelice", to je prva zgrada u koju će se ugraditi lift. Radimo i na financijskoj konstrukciji za ovu našu zgradu u kojoj se nalazi knjižnica i galerija. SLIKA: U uredu gradonačelnika. IT TON: Na hodniku, gradonačelnik pokazuje mjesto za budući lift. TON gradonačelnik Antonio Škarpa: Na svu sreću ovu je zgradu izgradila Austro-ugarska pa su hodnici i stepenište široki. - Koja je vrijednost ovog projekta? - Oko 200.000 kn, a prijavili smo se na projekte EU, zajedno sa Splitsko-dalmatinskom županijom. - Kada očekujete završetak? - Cijela procedura traje oko godinu dana, onda idu dozvole, jedno godinu i pol dana, do 2 godine. SLIKA: razgovor na hodniku, ljudi se penju do viših katova. Neki su od njih stariji. TON Tonči: Griemo naprid, uvik naprid. Smije se. OFF: Tonči ne gubi nadu, ali lakše se čeka kad imamo neki rok i plan. Iako sporo, stvari su se na otoku Hvaru ipak počele pomicati s mrtve točke. SLIKA: Tonči pije kavu s ekipom, na suncu ispred kafića, slika se polako udaljava. Total grada uz more.</p>	10'
JINGLE		5"
NAJAVA PRILOGA	<p>I u 2020. moguć je lov na skriveno blago. Potvrdili su to učenici pet pulskih osnovnih škola koji su sudjelovali u ovogodišnjem „Lovu na filantropsko blago Pule“. Naoružani znanjem i detektivskim sposobnostima, rješavali su zagonetke, a pobjednici su svoju nagradu prosljedili dalje, baš kako i priliči pravim filantropima. Članovima koje udruge su uljepšali dan i olakšali budućnost, pogledajte u reportaži.</p>	35"

PRILOG #3	<p>Prilog prati grupu učenika jedne pulske škole u lovu na filantropsko blago. Zajedno s njima prolazimo kroz točke u gradu na kojima ih dočekuju pulski filantropi koje glume glumci Kazališta Naranča. Glumci pričaju priče, djeca rješavaju zagonetke i tako dobivaju upute do kako doći do iduće točke.</p> <p>TON glumci: koga glume, kakve su reakcije djece, kako se zabavljaju?</p> <p>TON djeca: što su naučili, kako se zabavljaju, je li im protivnički tim blizu i što misle tko će pobijediti?</p> <p>TON organizatori lova na filantropsko blago: daju izjavu – koji je ovo lov po redu, kakav su odaziv i reakcije, koja je glavna nagrada? Saznajemo da će ekipa koja osvoji blago, svoju nagradu u novčanoj protuvrijednosti moći pokloniti udruzi po izboru.</p> <p>Pobjednička ekipa odlazi u udругu i predaje nagradu.</p> <p>TON članovi udruge: koliko im to znači i na što će točno utrošiti novac.</p>	7' 20"
JINGLE		5"
ODJAVA EMISIJE	Hvala vam što ste i večeras bili s nama. Vidimo se za tjedan dana.	5"
ODJAVNA ŠPICA		15"

5. PRAKTIČNI SAVJETI ZA IZVJEŠTAVANJE O OSOBAMA S INVALIDITETOM

JEDNAKOST U MEDIJIMA – VODIČ ZA NOVINARE

1. Kako NE prikazati osobe s invaliditetom (OSI)

- NE prezaštićujte OSI.
- NE postavljate suvišna pitanja poput *Kako ste se osjećali?*.
- NE zumirajte pomagala.

2. Osvijestite kako komunicirate s OSI

- Ne prikazujemo OSI kao *jadne* ni kao *superheroje*.
- Proučite „socijalni model invaliditeta” i prikazujte OSI u skladu s njim: OSI su ravnopravni članovi društva, s mogućnostima, željama i različitim promišljanjima.
- Invaliditet se može dogoditi bilo kome.

3. Izvještavajte profesionalno i korektno

– TERMINOLOGIJA:

Određuje kako publika percipira ono o čemu se govori. Etikete *invalid* i *hendikepiran* imaju negativan prizvuk i treba ih izbjegavati jer se tako stječe dojam da su OSI suočene s problemima s kojima se ne mogu nositi. Ne koristite ni izraz *osoba s posebnim potrebama* jer svi imamo posebne potrebe. Nikada nećete pogriješiti ako upotrijebiti izraze *djeca s teškoćama u razvoju* za maloljetne osobe i *osoba s invaliditetom* za punoljetne osobe.

– PAŽLJIVO S IZNOŠENJEM DIJAGNOZA:

Nije pogrešno reći koju dijagnozu osoba ima, no nije potrebno objašnjavati zbog čega osoba ima invaliditet i otkad – novinari nisu liječnici. Usvojite ispravne izraze povezane s invaliditetom: *osoba s intelektualnim teškoćama*; *osoba sa psihosocijalnim teškoćama*; *osoba s tjelesnim oštećenjem*; *osoba sa senzornim oštećenjem*.

POTICANJE SVIJESTI JAVNOSTI O SPOSOBNOSTIMA I DOPRINOSU OSOBA S INVALIDITETOM

– **IZBJEGAJTE GENERALIZACIJE:**

Svim osobama pristupajte s poštovanjem i razumijevanjem kao jedinstvenim osobama, no pristupajte i razgovarajte s više osoba da dobijete punu sliku. Nitko nema iste probleme i zato se ne smije generalizirati.

– **ZADRŽITE NOVINARSKU ZNATIŽELJU:**

Postavljajte 6 klasičnih novinarskih pitanja kako bi dobili potpunu sliku o nekom događaju. No, činjenica da neka osoba ima invaliditet ne bi trebala biti priča sama po sebi. Zapitajte se biste li neko pitanje smatrali relevantnim da ova osoba nema invaliditet. Tako ćete izbjeći klišeizirano pitanje *Kako se osjećate zbog činjenice da imate invaliditet?*

– **NEKA OSI SAMA PRIČA SVOJU PRIČU:**

Koristite što više izjava samih osoba s invaliditetom umjesto da netko drugi prepričava njihov život, pa makar to bile bliske osobe, poput majke, sestre ili brata.

– **ZADRŽITE POŠTOVANJE I PROFESIONALNU DISTANCU:**

Rukujte se i budite s osobom na *Vi*, kao što biste bili i inače. OSI ne trebaju nikakav poseban pristup pa se ni *vi* ne trebate time opterećivati.

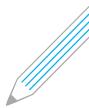
4. Što i kako snimiti

Kada imate pitanje osobi s invaliditetom, obraćajte se izravno njoj, a ne osobi u pratnji.

Ne pitajte roditelje kako su se osjećali kada su saznali da njihovo dijete ima invaliditet – to pitanje je ponižavajuće i njime ste narušili dostojanstvo same OSI – bez obzira kakav odgovor roditelji daju.

Ne inzistirajte na kadrovima koji prikazuju invaliditet jer vaš je cilj prikazati osobu i ono što ona može, a kadrovima fokusiranim na invaliditet odvlačite pažnju od onoga što osoba govori.

Neka invaliditet ne bude tema sam po sebi. Ako snimate plivača – pričajte o plivanju, ako snimate obrtnika - pričajte o

njegovom poslovnom uspjehu. Nemojte se stalno fokusirati na prepreke i teškoće koje OSI imaju, pitajte ih pitanja koja bi pitali bilo koga – o politici, životu, ekonomiji, poslu.

Držite distancu poštovanja: ne forsirajte blikost sa sugovornikom OSI. Kod snimanja ćete možda trebati pomoći OSI da dođe s jednog mjesta na drugo, ali činjenica da ste mu/joj pružili pomoć ne znači da ste postali prijatelji.

Otvarajte prostor da sugovornik priča sam o sebi: postavljajte otvorena pitanja da dobijete što kvalitetnije odgovore.

Izvor: Prilagođeno prema: EQUALITY IN MEDIA Novinarski priručnik, Hrvatski savez udruga za mlade i student s invaliditetom – SUMSI, 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=bG0aHBt7Nec>

SMJERNICE ZA INTERVJUIRANJE OSOBA S INVALIDITETOM

OPĆENITO

- Rukujte se prilikom upoznavanja s osobom s invaliditetom ako je rukovanje društveno prihvatljivo. S osobama koje se ne mogu u potpunosti služiti rukom ili osobama s umjetnim udovima također se rukuje.
- Razgovarajte izravno s osobom, a ne s asistentom.
- Jezik je važan. Izbjegavajte izraze poput *invalidan*, *hendi-kepiran*, *žrtva*, *teško oboljeli*, *invalid*, *normalan*, *pacijent* ili *prikovan uz invalidska kolica*. Izbjegavajte pretjerano korištenje riječi poput *odvažan*, *hrabar* ili *koji nadahnjuje*. Prihvaćena terminologija prema Konvenciji je *osoba s invaliditetom*, a ne *invalid*; *prava osoba s invaliditetom*, a ne *prava invalida*. Konvencija koristi pojmove *mentalno oštećenje* i *intelektualno oštećenje*, iako pojedinci daju prednost pojmu *psihosocijalno oštećenje*. Ako osoba s invaliditetom preferira korištenje određene terminologije, poštujujte želje te osobe, osim u slučaju da se smatra pogrdnim ili da potkopava dostojanstvo osobe.
- Ne osjećajte se neugodno prilikom korištenja izraza poput „Razumijem što mislite.“ ili „Čujem što govorite.“, „Idite ovim putem.“ ili „Žurim, kasnim.“. Ovo su često korišteni izrazi i teško da će ikoga uvrijediti.
- Ponudite li pomoć, pričekajte dok vaša ponuda ne bude prihvaćena.

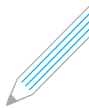
- Razmislite o potrebama osoba prije susreta s njima. Ako se osoba kreće uz pomoć invalidskih kolica, pokušajte pronaći prostoriju kojoj se može pristupiti pomoću rampe. Ako osobu prati asistent, pronađite prostoriju koja je dovoljno velika za još jednu osobu.
- Vodite razgovor tako da naglasak stavite na uživanje prava, a ne na invaliditet.
- Ne zauzimajte stav i ne ponašajte se kao da mislite da su osobe s invaliditetom heroji ili junaci samo na temelju svog invaliditeta. Time se naglašava različitost. Osobe s invaliditetom imaju svoje jake strane i slabosti jednako kao i osobe bez invaliditeta.

INTERVJUIRANJE OSOBA KOJE SU NAGLUHE ILI GLUHE

- Privucite pažnju osobe tapšanjem po ramenu ili mahanjem ruke.
- Koristite pomoć tumača za znakovni jezik prilikom intervjuiranja osoba koje se služe znakovnim jezikom.
- Obraćajte se izravno osobi, a ne tumaču.
- Intervjuirate li osobu koja ima djelomični gubitak sluha, pitajte gdje bi bilo najbolje da sjednete.
- Ako osoba čita s usana, gledajte je izravno te govorite polako i jasno. Ne pretjerujte s pokretima usana i ne vičite. Budite izražajni budući da izraz lica, pokreti i govor tijela pomažu toj osobi da vas razumije.
- Smjestite se tako da ste okrenuti prema izvoru svjetlosti te držite ruke i hranu podalje od usta dok govorite.

INTERVJUIRANJE OSOBA S OŠTEĆENJEM VIDA

- Uvijek predstavite sebe i ostale koji su prisutni.
- Kod pružanja ruke, recite „Hoćemo li se rukovati?“
- Kada nudite mjesto za sjedenje, stavite ruku osobe na naslon za leđa ili za rukohvat sjedala.
- Dajte osobi do znanja ako ste se pomaknuli ili trebate završiti razgovor.

-
- Razmislite o tome hoće li osoba trebati informacije na Braillevom pismu ili određenu fizičku prilagodbu prostora u slučaju da se razgovor ne odvija u vlastitom prostoru osobe koju se intervjuira (brojevi na Brailleu u dizalu, kontrastne boje na stubištu i slično)

INTERVJUIRANJE OSOBA S GOVORNIM POTEŠKOĆAMA

- Kada je to moguće, postavljajte kratka pitanja koja zahtijevaju kratke odgovore.
- Ne pretvarajte se da razumijete. Pokušajte preoblikovati vaša pitanja ako je to potrebno.
- Je li moguće omogućiti tumačenje znakovnog jezika ili pokriti troškove tumača za osobu koju se intervjuira?

INTERVJUIRANJE OSOBA KOJE SE KREĆU UZ POMOĆ INVALIDSKIH KOLICA ILI SE SLUŽE ŠTAKAMA

- Ne naslanjajte se na invalidska kolica osobe. Kolica su dio njihovog fizičkog prostora.
- Ako je to moguće, sjednite ili se smjestite tako da ste na istoj razini očiju s osobom koju intervjuirate.
- Osigurajte pristupačnost mjesta gdje se odvija razgovor. Provjerite sljedeće:
  - rezervirano parkirno mjesto za osobe s invaliditetom
  - rampu ili ulaz bez stepenica
  - pristupačne nužnike
  - dizalo u slučaju da se razgovor ne odvija u prizemlju
  - aparate za hladnu pitku vodu i telefone koji su postavljeni dovoljno nisko kako bi se njima mogle služiti osobe u kolicima.
- Unaprijed obavijestite osobu koju ćete intervjuirati o tome postoje li kakvi problemi vezani uz lokaciju.
- Porazgovarajte s osobom o toj nepristupačnosti i u slučaju potrebe, dogovorite neku drugu lokaciju.

INTERVJU IRANJE OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA

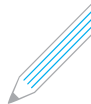
- Isplanirajte dovoljno vremena za razgovor.
- Govorite jasno, koristite jednostavan jezik, objašnjavajte stručne termine i preoblikujte svoja pitanja ovisno o potrebi.
- Postavljajte kratka, ali jasna pitanja te razjasnite zahtjeve/ potrebe.
- Unaprijed razmislite o tome hoće li osoba možda trebati informacije u pristupačnim oblicima, primjerice kroz osiguravanje dokumenata pisanih jednostavnim jezikom, korištenjem slika ili crteža itd. Tiskani materijali trebali bi sadržavati velika tiskana slova i dvostruke razmake.
- Ako se intervjuirana osoba nalazi u pratnji osobe koja pruža podršku:
  - obraćajte se izravno osobi koju intervjuirate, a ne osobi koja pruža podršku
  - upitajte osobu koju intervjuirate smijete li postavljati pitanja osobi koja pruža podršku ako je to potrebno
  - zamolite osobu koja pruža podršku da bude prisutna, ali joj dajte do znanja da ne smije utjecati na osobu koju se intervjuiira.

Izvor: Smjernice za intervjuiranje osoba s invaliditetom, Pravobranitelj za osobe s invaliditetom, <https://posi.hr/smjernice-za-novinare/>

6. POPIS RELEVANTNIH TEMA NASTALIH NA RADIONICAMA

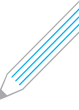

- Rijetke bolesti i OSI
- (Pre)visoke cijene lijekova
- Humanitarne akcije za pomoć OSI
- Invaliditet od rođenja ili nastao tijekom života – sličnosti i razlike
- Osobe s fizičkim/senzoričkim oštećenjima vs. osobe s intelektualnim/mentalnim/psiho-socijalnim oštećenjima
- Invaliditet kao tabu tema
- Emocionalni život OSI
- Seksualni život OSI
- Zaljubiti se u OSI: vodič za uspješnu vezu
- Kako OSI doživljavaju druge?
- U koži OSI: budi OSI na jedan sat (u kolicama; s povezom na očima; začepljenim ušima...)
- Prezaštićivanje djece s teškoćama u razvoju
- Udumljavanje/usvajanje djece s invaliditetom
- Zanemarivanje uloge očeva djece s teškoćama u razvoju
- Biti majka OSI
- Povećani troškovi obitelji OSI
- Roditelji njegovatelji
- Mentalno zdravlje OSI
- OSI kao roditelji i partneri
- (Ne)prilagođenost javnih prostora za OSI
- Administrativni problemi: zakonske praznine
- OSI kojima se priznaje invaliditet, ali kad se zapošljavaju tretira ih se kao zdrave
- Invalidnina i pravo na rad
- Pozitivne priče o OSI od strane ljudi koji ih vole (sestre, braća, prijatelji, kolege, susjedi...)

- „Staklena djeca“ – braća, sestre OSI se susreću s predrasudama, označeni su kao braća/sestre OSI
- Osjećaj krivnje kod braće i sestara OSI
- Osobni asistenti i nedostatak sredstava za njih
- Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet – odsjeci, programi i suradnje
- Biti rehabilitator/logoped – iskustva i izazovi
- Inkluzivno obrazovanje: strategije i praksa
- Dostupnost visokog obrazovanja osobama s invaliditetom
- Važnost usluge rana intervencije kao podrške obiteljima djece s razvojnim teškoćama i razvojnim rizicima
- Zapošljavanje OSI na otvorenom tržištu rada ili u zaštićenim uvjetima
- Gubitak invalidnine radi privremenog/povremenog zapošljavanja
- Uspješnost poticaja i/ili kvota u poticanju zapošljavanja OSI
- Potrebe osoba s invaliditetom u vezi s primjerenim stanovanjem (socijalno stanovanje)
- Položaj starijih osoba s invaliditetom
- Asistivne tehnologije za kvalitetniji život OSI
- OSI i nove tehnologije
- Uspjeh procesa deinstitucionalizacije OSI
- Zaštita OSI od nasilja i podrška žrtvama nasilja, posebice ženama s invaliditetom i djevojčicama s teškoćama u razvoju
- Samo-zastupanje osoba s invaliditetom
- Inkluzivni dodatak za osobe s invaliditetom: propisi i praksa
- Održivost i učinak usluga pomoćnika u nastavi i posrednika u komunikaciji
- Doprinos OSI društvu
- Uspjesi OSI
- Uspjesi OSI – povijesne ličnosti
- OSI umjetnici, političari, znanstvenici, gospodarstvenici, itd.
- OSI i sport

- Paraolimpijske igre
  - OSI kao veliko tržište
  - Hobiji i interesi OSI: želje i zapreke
  - Turistički potencijal OSI
  - Kako putovati kad si OSI?
  - OSI i vjera/religioznost
  - Svi smo mi potencijalno OSI
  - Prevencija i pravovremeno prepoznavanje stanja/bolesti koja mogu dovesti do invaliditeta
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

7. POPIS RELEVANTNIH INSTITUCIJA I OSOBA

INSTITUCIJE I OSOBE RELEVANTNE ZA IZVJEŠTAVANJE OPĆENITO

HRVATSKI SABOR

Trg sv. Marka 6, Zagreb
www.sabor.hr
Tel: 01/4569 222
e-mail: mediji@sabor.hr

ODBORI

sabor.hr/hr/radna-tijela/odbori-i-povjerenstva

Odbor za obitelj, mlade i sport

Tel: 01/45 69 780
e-mail: odboms@sabor.hr
Predsjednica: dr. sc. Vesna Vučemilović

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije

Tel: 01/4569 511
e-mail: odbor.informiranje@sabor.hr
Predsjednica: Natalija Martinčević

Odbor za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo

Tel: 01/4569 588
e-mail: rad@sabor.hr
Predsjednik: Davorko Vidović

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu

Tel: 01/4569 500
e-mail: odblirs@sabor.hr
Predsjednik: Ivan Penava

Odbor za zdravstvo i socijalnu politiku

Tel: 01/4569 453
e-mail: odb.zdravstvo@sabor.hr
Predsjednica: Renata Sabljar-Dračevac

Odbor za ravnopravnost spolova

Tel: 01/6303 557
e-mail: ravnopravnost@sabor.hr
Predsjednica: Marija Selak Raspudić

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu

Tel: 01/45 69 488
e-mail: odborozk@sabor.hr
Predsjednica: doc. dr. sc. Vesna Bedeković

Odbor za ratne veterane

Tel: 01/4569 520
e-mail: odbrv@sabor.hr
Predsjednik: Josip Đakić

Odbor za regionalni razvoj i fondove Europske unije

Tel: 01/4569 417
e-mail: regionalni@sabor.hr
Predsjednica: Marko Pavić

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Trg svetog Marka 2, Zagreb
<https://vlada.gov.hr>
Tel: 01/4569 239
e-mail: press@vlada.hr

MINISTARSTVA

<https://gov.hr/ministarstva-i-drzavna-tijela/58>

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
<https://mrosp.gov.hr>
e-mail: javnost@mrms.hr
Ministar: Josip Aladrović

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Miramarska cesta 22, Zagreb
<https://razvoj.gov.hr>
Tel: 01/6400 600
e-mail: press@mrrfeu.hr
Ministrica: Nataša Tramišak, mag. iur.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Donje Svetice 38, Zagreb
<https://mzo.gov.hr>
Tel: 01/4569 000
e-mail: uzoj@mzo.hr
Ministar: prof. dr. sc. Radovan Fuchs

Ministarstvo zdravstva

Ksaver 200a, Zagreb
<https://zdravlje.gov.hr>
Tel: 01/46 07 555
e-mail: glasnogovornik@miz.hr
Ministar: izv. prof. dr. sc. Vili Beroš, dr. med.

Ministarstvo hrvatskih branitelja

Trg Nevenke Topalušić 1, Zagreb
<https://branitelji.gov.hr>
Tel: 01/2308 888
e-mail: press@branitelji.hr
Ministar: Tomo Medved

Ministarstvo kulture i medija

Runjaninova 2, Zagreb
<https://min-kulture.gov.hr>
Tel: 01/4866 200
e-mail: press@min-kulture.hr
Ministrica: dr. sc. Nina Obuljen Koržinek

Ministarstvo pravosuđa i uprave

Ulica grada Vukovara 49; Maksimirska 63, Zagreb
<https://uprava.gov.hr>
Tel: 01/3714 000
e-mail: glasnogovornik@pravosudje.hr
e-mail: mediji@uprava.hr
Ministar: dr. sc. Ivan Malenica

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

Radnička cesta 80; Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
<https://gospodarstvo.gov.hr>
Tel: 01/3717-111 (Radnička cesta 80)
Tel: 01/6106-111 (Ulica grada Vukovara 78)
e-mail: javnost@mingor.hr
e-mail: press@mingor.hr
Ministar: dr. sc. Tomislav Ćorić

Ministarstvo financija

Katančićeva 5, Zagreb
<https://mfin.gov.hr>
Tel: 01/4591 333
e-mail: glasnogovornica@mfin.hr
Ministar: dr. sc. Zdravko Marić

Ministarstvo obrane

Trg kralja Petra Krešimira IV br.1, Zagreb
<https://morh.gov.hr>
Tel: 01/4567-111
e-mail: infor@morh.hr
Ministar: dr. sc. Mario Banožić

Ministarstvo turizma i sporta

Prisavlje 14, Zagreb

<https://mint.gov.hr>
Tel: 01/6169 111
e-mail: press@mints.hr
Ministrica: dr. sc. Nikolina Brnjac

Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture

Prisavlje 14, Zagreb
<https://mmpi.gov.hr>
Tel. 01 3784 594
e-mail: press@mmpi.hr
Ministar: Oleg Butković, dipl. ing.

Ministarstvo poljoprivrede

Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
<https://poljoprivreda.gov.hr>
Tel: 01/6106-760
e-mail: glasnogovornik@mps.hr
Ministrica: mr. sc. Marija Vučković

Ministarstvo unutarnjih poslova RH

Ulica grada Vukovara 33, Zagreb
<https://mup.gov.hr>
Tel: 01/6122 111
e-mail: press@mup.hr
Ministar: dr. sc. Davor Božinović

Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

Ulica Republike Austrije 20, Zagreb
<https://mgipu.gov.hr>
Tel: 01/3782 444
e-mail: press@mpgi.hr
Ministar: Darko Horvat

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Trg N.Š. Zrinskog 7-8, Zagreb
<https://mvep.hr>
Tel: 01/4597 704
e-mail: glasnogovornik@mvep.hr
Ministar: dr. sc. Gordan Grlić Radman

UREDI VLADE

Ured za ravnopravnost spolova

Mesnička 23, Zagreb

<https://ravnopravnost.gov.hr>

Tel: 01/6303 090

e-mail: ured.ravnopravnost@urs.vlada.hr

Ravnateljica: mr. sc. Helena Štimac Radin

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Mesnička 23, Zagreb

<https://ljudskaprava.gov.hr>

Tel: 01/4569 358

e-mail: ured@uljppnm.vlada.hr

Ravnatelj: Alen Tahiri, univ. spec. pol.

Ured za udruge

Opatička 4, Zagreb

<https://udruge.gov.hr>

Tel: 01/4599 810

e-mail: info@udruge.vlada.hr

Ravnateljica: Helena Beus

DRUGA DRŽAVNA TIJELA

Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva

Ivana Lučića 8, Zagreb

<https://rdd.gov.hr>

Tel: 01/4400-840

e-mail: press@rdd.hr

Državni tajnik: Bernard Gršić

Državni zavod za statistiku

Ilica 3, Zagreb

<https://dzs.hr>

Tel: 01/4806 111

e-mail: press@dzs.hr

Ravnateljica: Lidija Brković

OSTALA TIJELA JAVNE VLASTI

<http://tjv.pristupinfo.hr>

Agencija za elektroničke medije

Jagićeva 31, Zagreb

www.aem.hr

Tel: 01/488 2610

e-mail: info@aem.hr

Odnosi s javnošću: Sanja Pančić

e-mail: sanja.pancic@aem.hr

Tel: 01/488 2768

Ravnatelj: Josip Popovac

Agencija za odgoj i obrazovanje

Donje Svetice 38, Zagreb

www.azoo.hr

Tel: 01/2785 004

Ravnateljica: Dubravka Brezak Stamać

Podružnica Rijeka

Trpimirova 6, Rijeka

Tel: 051/320 381

Predstojnik: Tomislav Tomašić

e-mail: podruznica.rijeka@azoo.hr

Podružnica Osijek

Strossmayerova 6/1, Osijek

Tel: 031/284 900

Predstojnica: Luja Zamečnik

e-mail : luja.zamecnik@azoo.hr

Podružnica Split

Tolstojeva 32, Split

Tel: 021/340 999

Predstojnik: Vlade Matas

e-mail: vlade.matas@azoo.hr

Agencija za mobilnost i programe Europske unije

Frankopanska 26, Zagreb

www.mobilnost.hr

Tel: 01/5556 498

e-mail: info@mobilnost.hr

Ravnateljica: Antonija Gladović

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Garićgradska 18, Zagreb
www.asoo.hr
Tel: 01/6274 666
e-mail: defco@asoo.hr
Ravnatelj: Mile Živčić
e-mail: ured@asoo.hr

Agencija za znanost i visoko obrazovanje – AZVO

Ul. Donje Svetice 38 /5, Zagreb
www.azvo.hr
Tel: 01/6274 800
e-mail: javnost@azvo.hr
Ravnateljica: Jasmina Havranek
e-mail: ured@azvo.hr

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

Tvrtkova 5, Zagreb
www.mirovinsko.hr
Tel: 01/4595-500
e-mail: zagreb@mirovinsko.hr
Ravnatelj: Krešimir Maurac

Hrvatski zavod za zapošljavanje

Savska cesta 64, Zagreb
www.hzz.hr
Tel: 01/6126 000
e-mail: press@hzz.hr
Ravnatelj: Ante Lončar
e-mail: ravnatelj@hzz.hr

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Margaretska 3, Zagreb
www.hzzo.hr
e-mail: info@hzzo.hr
e-mail: glasnogovornik@hzzo.hr
Ravnatelj: Lucian Vukelić, dr.med.spec.

NOVINARSKE ORGANIZACIJE

Hrvatsko novinarsko društvo

Perkovčeva 2, Zagreb
www.hnd.hr
Tel: 01/4828 333
e-mail: hnd@hnd.hr
Predsjednik: Hrvoje Zovko
e-mail: hzovko@hnd.hr

Sindikata novinara Hrvatske

Perkovčeva 2, Zagreb
www.snh.hr
Tel: 01/48 26 104
e-mail: sinoh@hnd.hr
Predsjednica: Maja Sever

SINDIKALNE SREDIŠNJICE

Savez samostalnih sindikata Hrvatske

Trg kralja Petra Krešimira IV. 2, Zagreb
www.sssh.hr
Tel: 01/4655 013
e-mail: sssh@sssh.hr
Predsjednik: Mladen Novosel
e-mail: ured.predsjednika@sssh.hr

Nezavisni hrvatski sindikati

Trg Francuske Republike 9/V, Zagreb
www.nhs.hr
Tel: 01/3908 620
e-mail: nhs@nhs.hr
Predsjednik: Krešimir Sever

Matica hrvatskih sindikata

Trg Republike Hrvatske 4, Zagreb
www.matica-sindikata.hr
Tel: 01/4882 335
e-mail: tajnistvo@matica-sindikata.hr
Predsjednik: Vilim Ribić

FAKULTETI

Fakultet političkih znanosti

Lepušićeva 6, Zagreb
www.fpzg.unizg.hr
Tel: 01/4642 000
e-mail: dekanat@fpzg.hr
Dekan: izv. prof. dr. sc. Andrija Henjak

Filozofski fakultet Zagreb

Ivana Lučića 3, Zagreb
www.ffzg.unizg.hr
Tel: 01/4092 005
e-mail: porta@ffzg.hr
Dekan: izv. prof. dr. sc. Domagoj Tončić
e-mail: dekan@ffzg.hr

Filozofski fakultet Rijeka

Sveučilišna avenija 4, Rijeka
www.ffri.uniri.hr
Tel: 051/265 600
e-mail: webmaster@ffri.hr
Dekan: izv. prof. dr. sc. Aleksandar Mijatović
e-mail: aleksandar.mijatovic@uniri.hr

Filozofski fakultet Osijek

Lorenza Jägera 9, Osijek
www.ffos.unios.hr
Tel: 031/211 400
e-mail: helpdesk@knjiga.ffos.hr
Dekan: izv. prof. dr. sc. Ivan Trojan

Filozofski fakultet Pula

Ronjgova 1, Pula
www.ffpu.unipu.hr
Tel: 052/377 504
e-mail: ffpu-ured@unipu.hr
Dekanica: prof. dr. sc. Lina Pliško
e-mail: lina.plisko@unipu.hr

Filozofski fakultet Split

Poljička cesta 35, Split
www.ffst.unist.hr
Tel: 021/329 284
e-mail: dekanat@ffst.hr
Dekanica: izv. prof. dr. sc. Gloria Vickov

Fakultet hrvatskih studija

Borongajska cesta 83d, Zagreb
www.hrstud.unizg.hr
Tel: 01/2457 600
e-mail: dekanov.ured@hrstud.hr
Dekan: izv. prof. dr. sc. Ivo Džinić
e-mail: idzinic@hrstud.hr

Fakultet organizacije i informatike

Pavlinska 2, Varaždin
www.foi.unizg.hr
Tel: 042/390 804
e-mail: pr@foi.unizg.hr
Dekanica: prof. dr. sc. Nina Begičević Redep
e-mail: nina.begicevic@foi.unizg.hr

Učiteljski fakultet Zagreb

www.ufzg.unizg.hr
Središnjica u Zagrebu
Savska cesta 77
Tel: 01/6327 300
e-mail: dekanat@ufzg.unizg.hr

Odsjek u Čakovcu

Dr. Ante Starčevića 55
Tel. 040/370 000
e-mail: dekanat@ufzg.unizg.hr

Odsjek u Petrinji

Trg Matice hrvatske 12
Tel: 044/551 311
e-mail: dekanat@ufzg.unizg.hr
Dekan: prof. dr. sc. Siniša Opić

Učiteljski fakultet Rijeka

Sveučilišna avenija 6, Rijeka
www.ufri.uniri.hr
Tel: 051/265 800
e-mail: dekanat-ufri@ufri.uniri.hr
Dekanica: prof. dr. sc. Lidija Vujičić
e-mail: lidija.vujicic@uniri.hr

POTICANJE SVIJESTI JAVNOSTI O SPOSOBNOSTIMA I DOPRINOSU OSOBA S INVALIDITETOM

Akademija dramske umjetnosti

Trg Republike Hrvatske 5, Zagreb
www.adu.unizg.hr
Tel: 01/4828 506
e-mail: dekanat@adu.hr
Dekan: izv. prof. art. Davor Švaić
e-mail: davor.svaic@gmail.com

Akademija likovnih umjetnosti

Ilica 85, Zagreb
www.alu.unizg.hr
Tel. 01/3777 300
e-mail: alu@alu.unizg.hr

Nastavnički odsjek

Jabukovac 10
Tel. 01/4834 481

Odsjek za konzerviranje i restauriranje umjetnina

Zamenhoffova 14
Tel. 01/4821 138

Odsjek za animirani film i nove medije

Zagorska 16
Tel. 01/3643 447
Dekan: izv. prof. art. Tomislav Buntak

Akademija primijenjenih umjetnosti

Ulica Slavka Krautzeka 83, Rijeka
www.apuri.hr
Tel: 051/228 880
e-mail: dekanat@apuri.hr
Dekanica: red. prof. mr. art. Letricija Linardić

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

Ulica Kralja Petra Svačića 1/F, Osijek
www.uaos.unios.hr
Tel: 031/253 333
e-mail: aukos@aukos.hr
Dekanica: prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić
e-mail: hst@aukos.hr

Arhitektonski fakultet

Fra Andrije Kačića Miošića 26, Zagreb
www.arhitekt.hr
Tel: 01/4639 222
e-mail: dekan@arhitekt.hr
Dekan: dr. sc. Bojan Baletić
e-mail: bbaletic@arhitekt.hr

Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Matice hrvatske 15, Split
www.gradst.unist.hr
Tel: 021/303 333
e-mail: info@gradst.hr
Dekan: izv. prof. dr. sc. Nikša Jajac

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Borongajska cesta 83f, Zagreb
www.erf.unizg.hr
Tel: 01/2457 500
Dekan: izv. prof. dr. sc. Ante Bilić Prcić
e-mail: dekan@erf.unizg.hr

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Cara Hadrijana 10, Osijek
www.foozos.hr
Tel: 031/321 700
e-mail: helpdesk@foozos.hr
Dekan: prof. dr. sc. Damir Matanović
e-mail: dmatanovic@foozos.hr

Grafički fakultet

Getaldičeva 2, Zagreb
www.grf.unizg.hr
Tel: 01/2371 080
e-mail: info@grf.hr
Dekan: prof. dr. sc. Nikola Mrvac

Muzička akademija Zagreb

Trg Republike Hrvatske 12, Zagreb
www.muza.unizg.hr
Tel: 01/4810 200
Dekan: prof. art. Igor Lešnik
e-mail: dekan@muza.hr

Sveučilište Sjever

Trg dr. Žarka Dolinara 1, Koprivnica
www.unin.hr
e-mail: info@unin.hr

Studentska služba - Sveučilišni centar Varaždin

Tel: 042/493 312
E-mail: referada.vz@unin.hr

Studentska služba - Sveučilišni centar Koprivnica

Tel: 048/499 909

E-mail: referada.kc1@unin.hr

Rektor: prof. dr.sc. Marin Milković

e-mail: rektor@unin.hr

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Zagrebačka 30, Pula

www.unipu.hr

Tel: 052/377 000

e-mail: ured@unipu.hr

Rektor: prof. dr. sc. Marinko Škare

e-mail: marinko.skare@unipu.hr

Sveučilište u Dubrovniku

Branitelja Dubrovnika 29, Dubrovnik

www.unidu.hr

Tel: 020/445 786

e-mail: ured@unidu.hr

Rektor: prof. dr. dc. Nikša Burum

e-mail: niksa.burum@unidu.hr

Sveučilište u Zadru

Ulica Mihovila Pavlinovića 1, Zadar

www.unizd.hr

Tel: 023/200 555

e-mail: info@unizd.hr

Rektorica: prof. dr. sc. Dijana Vican

e-mail: rektorica@unizd.hr

Edward Bernays Visoka škola za komunikacijski menadžment

Ratkajev prolaz 8, Zagreb

www.bernays.hr

Tel: 01/5551 212

e-mail: info@bernays.hr

Dekan: doc. dr. sc. Damir Jugo

e-mail: damir.jugo@bernays.hr

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb

Ilica 242, Zagreb

www.unicath.hr

Tel: 01/3706 600

e-mail: info@unicath.hr

Rektor: dr. sc. Željko Tanjić

e-mail: rektorat@unicath.hr

Libertas Međunarodno sveučilište, Zagreb

Trg J. F. Kennedy 6b, Zagreb
www.libertas.hr
Tel: 01/5633 101
e-mail: asamodol@libertas.hr
Rektor: prof. dr. sc. Ivo Andrižanić

Veleučilište VERN

Palmotićeve ulica 82/1, Zagreb
www.vern.hr
Tel: 01/4881 820
e-mail: vuv@vern.hr
Dekan prof. dr. sc. Vlatko Cvrtila

OSTALE INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Rockefellerova 7, Zagreb
www.hzjz.hr
Tel: 01/4863 222
e-mail: info@hzjz.hr
Ravnatelj: doc. dr. sc. Krunoslav Capak, prim. dr. med.
e-mail: ravnateljstvo@hzjz.hr

Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa

Ulica kneza Mislava 11/3, Zagreb
www.sukobinteresa.hr
Telefon: 01/55 59 527
e-mail: info@sukobinteresa.hr
Glasnogovornica: Martina Jurišić
Tel: 01/55 59 509
e-mail: martina.jurismic@sukobinteresa.hr
Predsjednica: Nataša Novaković

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva

Štrigina 1a, Zagreb
www.zaklada.civilnodrustvo.hr
Tel: 01/23399 100
e-mail: zaklada@civilnodrustvo.hr
Predsjednik: prof. dr. sc. Dražen Vikić-Topić

Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva

Riva 8, Pula
www.civilnodrustvo-istra.hr
Tel: 052 /212-938
e-mail: zaklada@civilnodrustvo-istra.hr

Solidarna – Zaklada za ljudska prava i solidarnost

Trg kralja P. Krešimira IV 2, Zagreb
www.solidarna.hr
Tel: +385 1 5544 722
e-mail: info@solidarna.hr
Upraviteljica: Marina Škrabalo

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Amruševa 11/II, Zagreb
www.idi.hr
Tel: 01/4810 264
e-mail: idiz@idi.hr
Ravnatelj: dr. sc. Boris Jokić
e-mail: boris@idi.hr

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja / CIRO

Frankopanska 22/I
Tel: 01/4883 551
e-mail: ciro@idi.hr

Centar za omladinska i rodna istraživanja / CORI

Frankopanska 22/I
Tel: 01/4828 909
e-mail: cori@idi.hr

Hrvatska gospodarska komora

Roosveltov trg 2, Zagreb
www.hgk.hr
Služba za komunikacije i odnose s javnošću
Tel: 01/ 4561 561
e-mail: osj@hgk.hr
Predsjednik: dr. sc. Luka Barilović
Tel: 01/456 1713
e-mail: predsjednik@hgk.hr

Hrvatska udruga poslodavaca

Radnička cesta 37a, Zagreb

www.hup.hr

Tel: 01/48 97 555

e-mail: press@hup.hr

Predsjednik: Mihael Furjan

Hrvatska obrtnička komora

Ilica 49/II, Zagreb

www.hok.hr

Tel: 01/4806 666

e-mail: hok@hok.hr

Predsjednik: Dragutin Ranogajec

ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I PRISTUP INFORMACIJAMA

Pravobranitelj za djecu

Teslina 10, Zagreb

www.dijete.hr

Za medije: <http://dijete.hr/press/>

Tel: 01/4929 669

e-mail: info@dijete.hr

Pravobraniteljica: Helenca Pirnat Dragičević, dipl. iur.

Pravobranitelj za ravnopravnost spolova

Preobraženska 4/1, Zagreb

www.prs.hr

Tel: 01/4848 100

e-mail: ravnopravnost@prs.hr

Pravobraniteljica: Višnja Ljubičić, dipl.iur

Pučki pravobranitelj

Savska cesta 41/3, Zagreb

www.ombudsman.hr

Tel: 01/4851 855

e-mail: ana.tretinjak@ombudsman.hr

Pravobraniteljica: Tena Šimunović Einwalter

e-mail: info@ombudsman.hr

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Savska cesta 41/3, Zagreb

www.posi.hr

Tel: 01/6102 170

e-mail: ured@posi.hr

Pravobraniteljica: Anka Slonjšak, dipl. oec.

POTICANJE SVIJESTI JAVNOSTI O SPOSOBNOSTIMA I DOPRINOSU OSOBA S INVALIDITETOM

Povjerenik za informiranje

Trg žrtava fašizma 3, Zagreb
www.pristupinfo.hr
Tel: 01/2099 100
e-mail: ppi@pristupinfo.hr
Službenica za informiranje: Lucija Jadrijević
e-mail: szi@pristupinfo.hr
Tel: 01/2099 105
Povjerenica: Ina Volmut
e-mail: ina.volmut@pristupinfo.hr

UDRUGE

Plavi telefon

Ilica 36, Zagreb
www.plavi-telefon.hr
Tel: 01/4833 888
e-mail: info@plavi-telefon.hr
Predsjednik: Miroslav Vučenović

Udruga B.a.B.e.

Selska cesta 112a, Zagreb
www.babe.hr
Tel: 01/4663 666
e-mail: babe@babe.hr
Kordinatorica: Zdravka Sadžakov

GONG

Vodnikova 4, Zagreb
www.gong.hr
Tel: 01/4825 444
e-mail: gong@gong.hr
Izvršna direktorica: Oriana Ivković Novokmet

Udruga za ljudska prava i građansku participaciju PaRiter

Blaža Palića 2, Rijeka
www.pariter.hr
Tel: 095/3935 611
e-mail: udruga@pariter.hr

Ženska udruga "IZVOR"

Vlatka Mačeka 20, Tenja
www.zenska-udruga-izvor.hr
Tel: 031/290 433
E-mail: zenska.udruga.izvor@gmail.com

Ženska soba

Maksimirska cesta 51 A, Zagreb

<http://zenskasoba.hr>

Tel: 01/ 611 9174

e-mail: zenska.soba@zenskasoba.hr

Koordinatorica: dr. sc. Maja Mamula

Kuća ljudskih prava Zagreb

Selska cesta 112c, Zagreb

www.kucaljudskihprava.hr

Tel: 01/551 3395

e-mail: kontakt@kucaljudskihprava.hr

Programski direktor: Ivan Novosel

Nansen dijalog centar Osijek

Cvijetkova 32, Osijek

www.ndcosijek.hr

Tel: 031/494 257

e-mail: ndcosijek@nansen-dialogue.net

Udruga "UMKI"

Kružna 8, Rijeka

www.umki.hr

tel. 051/320-777

e-mail: umki@umki.hr

Predsjednica: Dijana Liverić

Udruga za razvoj civilnog društva

Blaža Polića 2/IV, Rijeka

www.smart.hr

Telefon: 051 332 750

e-mail: smart@smart.hr

Lezbijska organizacija Rijeka "LORI"

Janeza Trdine 7/IV, Rijeka

www.lori.hr

Tel: 051/212 186

e-mail: loricure@yahoo.com

Udruga Domine

Bosanska 4, Split

www.domine.hr

Tel: 021/537 272

e-mail: domine@domine.hr

Predsjednica: Mirjana Kučer

Hrvatska udruga poslovnih žena "Krug"

Ilica 5, Zagreb
www.krug.com.hr
Tel: 091/335 9355
e-mail: udruga.posl.zena.krug@gmail.com
Predsjednica: Dragica Jerkov

Udruga za zaštitu obitelji – Rijeka U.Z.O.R.

Blaža Polića 2, Rijeka
www.udruga-uzor-rijeka.hr
Tel. 051/321-130
e-mail: uzor@udruga-uzor-rijeka.hr

Hrvatsko debatno društvo

Petra Berislavića 16, Zagreb
www.hdd.hr
Tel: 01/8895 880
e-mail: hdd@hdd.hr
Predsjednik udruge: Bojan Marjanović

UNICEF u Hrvatskoj

Radnička cesta 41/7, Zagreb
www.unicef.hr
Tel: 01/2442 660
e-mail: info@unicef.hr

Volonterski centar Osijek

Ulica Stjepana Radića 16, Osijek
www.vcos.hr
Tel: 031/211 306
e-mail: info@vcos.hr
Predsjednica UO-a: Sandra Jakelić

Volonterski centar Zagreb

Ilica 29, Zagreb
www.vcz.hr
Tel: 01/3013 058
e-mail: informirajse@vcz.hr
Izvršna direktorica: Nina Butić Ivanković

Udruga mladih "Mladi u EU" Šibenik

Prilaz tvornici 41, Šibenik

www.mladi-eu.hr

Tel: 022/212 834

e-mail: info@mladi-eu.hr

Predsjednik: Martin Mrša

Proni – Centar za socijalno podučavanje

Kralja Zvonimira 15, Osijek

www.proni.hr

Tel: 031/207-428

e-mail: osijek@pronih.hr

Vukovar

204. Vukovarske brigade br. 43

Tel: 032/441-612

e-mail: vukovar@pronih.hr

Sisak

Ljudevita Gaja 2A.

Tel: 044/880-826

e-mail: sisak@pronih.hr

Pirovac

Don Balda Vijalića 11

Tel: 022/466-709

e-mail: pirovac@pronih.hr

Predsjednica UO-a: Snježana Barabaš-Seršić

FadeIN

Nova Ves 18, Zagreb

www.fadein.hr

Tel: 01/466 7815

e-mail: office@fadein.hr

Predsjednica: Željka Kovačević

Udruga akademskih građana i studenata "Academico"

Mijata Stojanovića 5, Slavonski Brod

www.academico.hr

e-mail: academico.brod@gmail.com

Predsjednik UO-a: Igor Nikičić

INSTITUCIJE I OSOBE RELEVANTNE ZA IZVJEŠTAVANJE O OSOBAMA S INVALIDITETOM

Osvit - udruga ustanova, drugih pravnih osoba i građana koji provode profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom Hrvatske

Avenija Marina Držića 1, Zagreb
www.osvit.hr
Tel: 01/6430 000
e-mail: osvit1@net.hr
Predsjednik: Josip Držaić

Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom iz Zagreba

Avenija Marina Držića 1, Zagreb
www.uriho-rc.hr
Tel: 01/6184 200
e-mail: ana.baric@uriho.hr
Voditeljica projekta: Višnja Majsec Sobota
e-mail: visnja.majsec-sobota@uriho.hr

Hrvatski savez udruga osoba s tjelesnim invaliditetom

Šoštarićeva 8, Zagreb
www.hsuti.hr
Tel: 01/4812 004
e-mail: savez@hsuti.hr
Predsjednica: Jozefina Kranjčec
e-mail: jozefina@hsuti.hr

Udruga obitelji djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom „Sjena“

Božidara Magovca 64, Zagreb
www.udruga-sjena.hr
Tel: 095/199 5816
e-mail: info@udruga-sjena.hr
Predsjednica: Sabina Lončar

Pun-HR udruga pomoćnika u nastavi

Lhotkina ulica 20, Zagreb
www.punhr.hr
Tel: 095/5446 631
e-mail: tajnikpunhr@gmail.com

Udruga gradova u Republici Hrvatskoj

Palmotićeve 25, Zagreb
www.udruga-gradova.hr
Tel: 01/631-3323
e-mail: info@udruga-gradova.hr
Predsjednik: Dinko Pirak

Hrvatska zajednica općina

Ulica grada Vukovara 271, Zagreb
www.hzo.hr
Tel: 01/3689 153
e-mail: info@hzo.hr
Predsjednik: Martin Baričević

Hrvatska zajednica županija

Zaharova 9, Zagreb
www.hrvzz.hr
Tel: 01/6110 361
e-mail: tajnistvo@hrvzz.hr

Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj

Prilaz Gjure Deželića 30, Zagreb
www.hrpsor.hr
Tel: 01/4836 650
e-mail: ured@hrpsor.hr
Predsjednik: Goran Ražnjević

Hrvatski savez gluhoslijepih osoba DODIR

Medulićeva 34, Zagreb
www.dodir.hr
Tel: 01/4875 431
e-mail: dodir@dodir.hr

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH

Savska cesta 3/I, Zagreb
www.soih.hr
Tel: 01 48 29 394
e-mail: soih@zg.t-com.hr

Hrvatski savez udruga invalida rada – HSUIR

Hrgovići 47, Zagreb
www.hsuir.hr
Tel: 01/4829 295
e-mail: info@hsuir.hr
Predsjednik: Ante Štulić

POTICANJE SVIJEŠTI JAVNOSTI O SPOSOBNOSTIMA I DOPRINOSU OSOBA S INVALIDITETOM

Hrvatski savez gluhih i nagluhих - HSGIN

Palmotićeва 4, Zagreb
www.hsgn.hr
Tel: 01/4814 114
e-mail: info@hsgn.hr
Predsjednica: Jadranka Krstić
e-mail: hrv.savez-gluhih@hsgn.hr

Hrvatski savez udruga osoba s intelektualnim teškoćama

Ilica 113, Zagreb
www.savezosit.hr
Tel: 01/3773 105
e-mail: savezosit@savezosit.hr
Predsjednica: mr. sc. Mirjana Jakovčev
Mob: 095/3058 444

Hrvatski savez udruga cerebralne i dječje paralize - HSUCDP

Ulica Maria Tartaglie, Zagreb
www.hsucdp.hr
Tel: 01/4666 327
e-mail: hsucdp@hsucdp.hr
Izvršna direktorica: Mirjana Markovinović, dipl. soc. rad.

Savez društava distrofičara Hrvatske - SDDH

Nova Ves 44, Zagreb
www.sddh.hr
Tel: 01/46 66 849
e-mail: sddh@zg.t-com.hr

Savez društava multiple skleroze Hrvatske - SDMSH

Trnsko 34, Zagreb
www.sdmsk.hr
Tel: 01/6554 757

Savez civilnih invalida rata Hrvatske - SCIRH

Savska cesta 3/I, Zagreb
www.scirh.hr
Tel: 01/4829 314
e-mail: scirh@zg.t-com.hr
Predsjednik: Ante Kalina

Savez udruga za autizam Hrvatske - SUZAH

Kneza Ljudevita Posavskog 37, Zagreb

www.autizam-suzah.hr

Tel: 01/88 96 527

e-mail: ured@autizam-suzah.hr

Hrvatski paraolimpijski odbor - HPO

Savska cesta 137, Zagreb

www.hpo.hr

Tel: 01/6044 333

e-mail: hpo@email.t-com.hr

Predsjednik: Ratko Kovačić

Hrvatski savez za rijetke bolesti - HSRB

Ivanićgradska 38, Zagreb

www.rijetke-bolesti.hr

Tel: 01 24 41 393

e-mail: ured@rijetke-bolesti.hr

Predsjednica: Iva Vrbanus Miletić

Hrvatska udruga paraplegičara i tetraplegičara - HUPT

Varićakova ulica 20, Zagreb

www.hupt.hr

Tel: 01/3831 195

e-mail: hupt@hupt.hr

Hrvatski savez udruga mladih i studenata s invaliditetom SUMSI

Avenija Marina Držića 71a, Zagreb

www.savezsumsi.hr

Tel: 01/5584 318

Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet - HUŠPVM

Savska cesta 129/4. kat, Zagreb

www.psivodici.hr

Tel: 01/4641 356

e-mail: udruga@psivodici.hr

OSVIT, udruga ustanova, drugih pravnih osoba i građana koji provode profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Držićeva 1, Zagreb

www.osvit.hr

Tel: 01/6184 200

e-mail: osvit1@net.hr

Hrvatsko logopedsko društvo

Borongajska 83f, Zagreb

www.hld.hr

Tel: 01/2457 000

e-mail: info@hld.hr

Predsjednica: Danica Andrešić, prof.

Hrvatska komora zdravstvenih radnika

Trg Drage Iblera 9, Zagreb

www.hkzr.hr

Tel: 01/4667 990

e-mail: hkzr@hkzr.hr

Predsjednica: Mirjana Kučina, bacc.therap.occup.

e-mail: radna.terapija@drt.hkzr.hr

PROGRAM ZAŽELI

<https://strukturnifondovi.hr/natjecaji/poziv-zazeli-faza-ii/>

ZAHVALA

Zahvaljujemo se edukacijskom timu projekta: **Milanu Koštri** (Panda komunikacije), **Ani Dokler** (medijskapismenost.hr), **Miruni Kastratović** (HRT – Hrvatski radio), **Vlatki Kolarović** (HRT), **Maji Medaković** (Nova TV) i **Ivani Sučić** (HRT – Hrvatski radio). Zahvaljujemo se i predstavnicima Agencije za elektroničke medije, koji su sudjelovali na radionicama: **Josipu Popovcu**, **Aniti Malenici**, **Davoru Mariću** i **Tomislavu Pupačiću**.

Zahvaljujemo se i asistentu **Mateju Radniću** (Panda komunikacije), kao i svim sudionici(a)ma radionica, koji su značajno doprinijeli sadržaju ove publikacije:

Online (Zoom), 24. listopada 2020.

Ivan Čalić (Slavonskobrodska Televizija – SBTV), **Mirna Jelić** (Radio Slavonija), **Sara Berčić** (TV Nova), **Aleksandra Dimitrijević** (TV Nova), **Miljenko Vidulin** (TV Nova), **Ivona Šeparović** (Savez Sumsi i Radio Student), **Ana Stilinović** (Jabuka TV), **Snežana Velebit** (Radio Borovo), **Iva Muminović** (Radio postaja Nedelišće - Radio 1), **Suzana Majstorović** (City radio), **Maja Zrnić** (Megamix Radio Hvar), **Marija Maroš** (Hit radio Sinj i portal Ferata), **Barbara Žaja** (Televizija Jadran), **Sonja Kuzmić** (Hrvatski katolički radio i portal Hrvatska katolička mreža), **Tonći Jukić** (Udruga Županijska liga protiv raka - Split – Radio Sunce), **Jelena Ucović** (Radio Martin - Zabavni radio)

Publikacija **Poticanje svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom** nastala je u sklopu projekta “Provođenje radionica/edukacija o proizvodnji i objavljivanju audiovizualnih, radijskih programa i sadržaja koji su od javnog interesa”, koja je između ostalih propisana Zakonom o elektroničkim medijima za Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora.

IMPRESSUM:

Za izdavača:

Josip Popovac

Urednik:

Milan Koštro

Redaktura:

Iva Zebec

Grafičko oblikovanje:

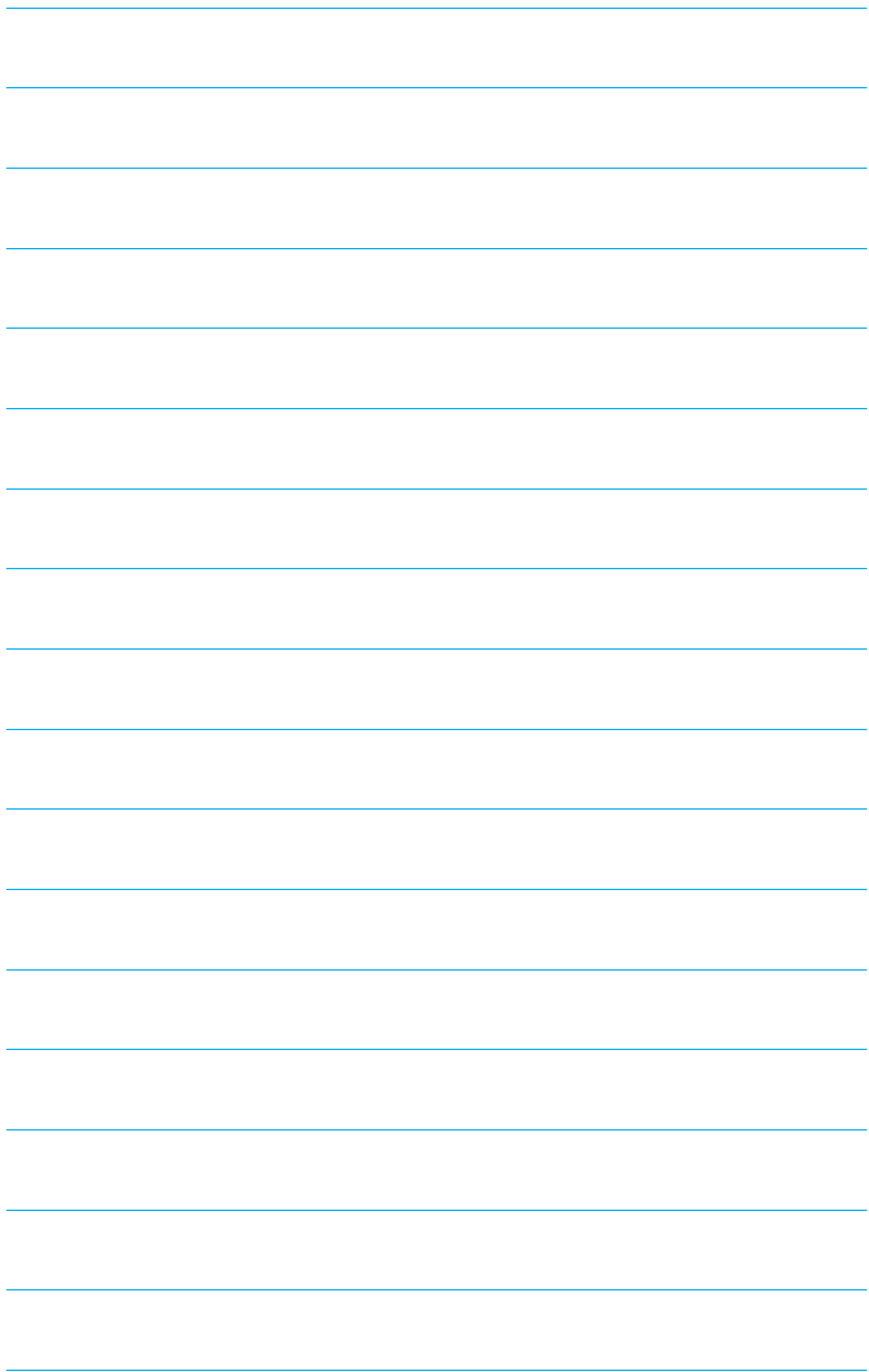
Duplerica d.o.o.

Izdavač:

Agencija za elektroničke medije

Zagreb, prosinac 2021.

Zagreb, 2021.

Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno politiku i stavove Agencije za elektroničke medije.